

PROVINCIALE STATEN VAN GRONINGEN
VERGADERING VAN 5 MAART 2025

Inhoud

1.	Opening en welkom	2
	<u>Mededelingen, regelen werkzaamheden en vaststelling agenda.....</u>	3
2.	Bespreekpunten	4
A.	Brief: Sociale Agenda Nij Begun	4
B.	Agenderingsverzoek: Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Warffum <i>(op verzoek van D66, de SP, het CDA, GroenLinks, Volt en de Partij voor de Dieren)</i>	30
3.	Mondelinge vragen.....	34
4.	Sluiting.....	34

PROVINCIALE STATEN VAN GRONINGEN VERGADERING VAN 5 MAART 2025

Voorzitter: de heer F.J. Paas

Griffier: mevrouw H. Engels-van Nijen

Aanwezige 40 leden Provinciale Staten: de heer D.D. Akloe (PVV), mevrouw A.H. Bakker (SP), de heer E.J.M. Bakker (Groninger Belang), mevrouw P.H. Benjamins-Van Oudheusden (D66), de heer E.J. Bennema (VVD), mevrouw S. Bennett (GroenLinks), de heer B. de Boer (GroenLinks), mevrouw M.E. Bosman (BBB), mevrouw W.S. Brilstra (VVD), mevrouw F. Buigel (D66), mevrouw T.M. Donker-van der Vinne (ChristenUnie), mevrouw G.H. Ebeltjes (GroenLinks), de heer J.L. Epema (FvD), mevrouw F. Feenstra (SP), de heer F.B. Geijtenbeek (ChristenUnie), de heer D.J. de Grooth (Groninger Belang), de heer D.J. Hoogers (ChristenUnie), de heer K.W. de Jong (BBB), de heer A.J.M. van Kesteren (PVV), de heer J.P. Loopstra (PvdA), de heer H.A. Meendering (GroenLinks), de heer J.C. Meijer (BBB), de heer G. Moes (BBB), mevrouw W.Z. Mulwijk-Wieringa (BBB), de heer H. Nieboer (BBB), de heer J.W. ten Rae (BBB), mevrouw L. Reinink (Volt), de heer P. Roemers (PvdA), mevrouw K. Rutgers-Swartjes (CDA), de heer M.O. Scheeringa (BBB), mevrouw H.T. Siersema-Orsel (GroenLinks), mevrouw S.D. da Silva Pinto (PvdA), de heer F.E. Smelt (BBB), mevrouw E. Stolk (PvdA), mevrouw M. Visser (PvdD), de heer L.H.G. Wenneger (BBB), de heer S.F.A. Wiegman (BBB), de heer R.W. de Wit (CDA), mevrouw E.J.M. Zondag (Groninger Belang), de heer A. Zwart (Partij voor het Noorden)

Afwezig: de heer A. Drenth (BBB), mevrouw S.D. ten Hoeve (PvdD), de heer R. Joling (PvdA)

Aanwezige leden Gedeputeerde Staten: de heer T.R. van Dekken, de heer H.E. Emmens, de heer H.J. Hamster, de heer F.J. Paas, de heer A. Schmaal, mevrouw S. Top

Afwezig: ---

1. Opening en welkom

De VOORZITTER: Goedemorgen, ik zou de vergadering willen openen.

Hartelijk welkom, allemaal. Ik had dat mooier kunnen zeggen en ik had dat beter kunnen zeggen, want het is *Meertmoand Streektalmoand*. '*Dialectmoand*' krijg ik er nog uit, maar '*Streektalmoand*' wordt te moeilijk. Dat geeft niet, want we hebben mensen die daar een stuk beter in thuis zijn dan ik.

Ik zou, voordat we de vergadering echt beginnen, een bijzondere gast willen introduceren. Dat is Fieke Gosselaar. Ze staat daar. Fieke schrijft gedichten en proza in het Gronings en is als streektaalconsulent verbonden met het Centrum Groninger Taal en Cultuur. Even kijken, misschien is het een goed idee, Fieke, als je het achter spreekgestoelte gaat staan? Want dan is het mooi om iets van je te horen. De microfoon is al aan, dus niets kan ons geluk meer in de weg staan.

Mevrouw BILSTRA (VVD): Voorzitter, sorry. Maar het galmt heel erg met het geluid hier achter in de zaal. Misschien dat daar nog wat aan gedaan kan worden?

De VOORZITTER: Ik denk dat dat vanuit het atrium komt.

Mevrouw BRILSTRA (VVD): Oké.

De VOORZITTER: Ja. Daar wordt aan gewerkt. [Hierna houdt mevrouw Gosselaar een toespraak in het Gronings, waarin zij aandacht besteedt aan de streektaal Gronings en twee van haar gedichten voorleest.]

De heer ZWART (PvhN): [Interrumpeert in het Gronings na begin van toespraak van mevrouw Gosselaar.] Voorzitter!

Mevrouw GOSSELAAR: Ik hoop dat de galm weg is?

De heer ZWART (PvhN): Kunnen we nog even wachten? Want het galmt enorm hier en ik kan het niet horen zo. 'Optie uit', graag.

De VOORZITTER: Oké. Dat kunnen we wel even doen. Kennelijk is het op verschillende plekken in de zaal verschillend storend. Dus laten we maar even wachten.

[Na enkele minuten] Wij proberen het opnieuw. Hoe is het nu? Ik zie een opgestoken duim.

De heer ZWART (PvhN): Het klinkt beter.

De VOORZITTER: Ben ik te verstaan-staan-staan-staan?

De heer ZWART (PvhN): Wilt u nou een serieus antwoord-woord-woord-woord?

De VOORZITTER: Ik heb er echt totaal geen last meer van. Mevrouw Gosselaar was eigenlijk al begonnen met haar introductie. Sorry voor de onderbreking, maar dit komt de verstaanbaarheid erg ten goede. [Hierna vervolgt mevrouw Gosselaar haar betoog.]

[Applaus] Dank u wel, mevrouw Gosselaar. Zeker als je het mooi rustig voordraagt en er nog een spoor is van een echo, dan is het toch wel hartstikke interessante spiegel – *spaigel*, moet ik natuurlijk zeggen – voor waar we onze tijd mee verdoen op de social media en hoe betekenisvol dat is. En ook hoe we kunnen genieten van het landschap als we het maar rustig toegediend krijgen. Dus ik heb genoten van uw voordracht, ik denk dat ik spreek namens vele anderen. Ik heb een ritueel cadeautje en natuurlijk het harde applaus van de Staten. [Applaus]

Nou, dan ben ik *slim benijd* hoeveel Statenleden straks hun woordvoering in vlekkeloos Gronings gaan houden. En ik beloof u dat ik daar dan bewonderend naar zal luisteren.

Mededelingen, regelen werkzaamheden en vaststelling agenda

De VOORZITTER: We hebben een quorum – en een galm. En daarmee open ik deze Statenvergadering. We hebben berichten van verhindering van mevrouw Ten Hoeve, de heer Drenth en de heer Joling.

Het is denk ik goed om de werkzaamheden en de agenda vast te gaan stellen. Dat begint met de mededeling dat er mondelinge vragen zijn ingediend naar aanleiding van de berichtgeving in de media over Nedmag en het onderzoek naar de luchtkwaliteit. De heer Zwart kondigde die vragen aan. Die mondelinge vragen komen zoals gebruikelijk in de staart van de agenda aan bod.

Er is ook een agenderingsverzoek ingediend en dat gaat over een zienswijze op het ontwerp-instemmingsbesluit Warffum. Dat agenderingsverzoek is vlak voor het weekend ingediend en dat kent u, want het is verspreid in de mail. Ten minste een derde van de aanwezige leden moeten het ermee eens zijn om dat te bespreken, om dat toe te voegen aan de agenda. Dus ik kijk eens even rond. Wie is er voor het toevoegen aan de agenda van dit verzoek? Mag ik daar de handen van zien? Dat is aanzienlijk meer dan een derde, dat neigt zelfs naar unaniem. Dus dat wordt toegevoegd aan de agenda. Dan wordt dat het tweede bespreekpunt van vandaag.

Want het eerste bespreekpunt stond al op de agenda. Dat is de Sociale Agenda Nij Begun. Ik doe dat overigens in het kielzog, heb ik begrepen, van de heer Meendering, die de voorzitter was van de commissie toen die het besprak. De galm is prettig weg ineens trouwens, dus lof voor de techniek die dat heeft veroorzaakt. Er is vorige week in de commissie afgesproken dat de fracties hun zienswijze, als ze die hebben, in een motie kunnen vervatten. Het College brengt de aangenomen moties vervolgens onder de aandacht bij de kwartiermaker. Dus het is goed om het rollenspel even scherp te hebben: die Sociale Agenda Nij Begun is iets wat heel veel partijen in Groningen en Noord-Drenthe met elkaar maken. Dus het misverstand moet niet ontstaan dat de Staten van Groningen dat in hun eentje kunnen beslissen. Ingebrachte moties zullen door het College worden ingebracht bij de kwartiermaker, de heer Nijboer, aangezien hij ook de opsteller is van het voorliggende stuk. Dus dat is een wat andere rol van het College en u hebt al een beetje gemerkt tijdens de commissie. Vandaag is dat niet anders.

Dan de spreektijd en de interrupties. Ik stel voor om voor de beide bespreekpunten in totaal vier minuten spreektijd per fractie toe te kennen. En ja, wie Gronings spreekt, die heeft eigenlijk aan drie minuten wel genoeg. Maar mijn voorstel is om bij het eerste agendapunt maximaal vier

interrupties toe te staan, ook gegeven de beperkte rol van het College. Kunt u instemmen met de agenda, inclusief de voorgestelde spreektijd en de hoeveelheid interrupties? Ik zie dat dat het geval is.

[Agenda conform vastgesteld]

2. Bespreekpunten

A. Brief: Sociale Agenda Nij Begun

De VOORZITTER: Dan beginnen aan de Sociale Agenda Nij Begun. Ik zou het bal willen laten openen door de BoerBurgerBeweging en geef het woord aan mevrouw Bosman.

Mevrouw BOSMAN (BBB): *Moi!* Verder kom niet in het Gronings.

De VOORZITTER: Ik vind het wel een goed begin!

Mevrouw BOSMAN (BBB): Ja, je moet toch ergens beginnen.

De Sociale Agenda. Wij hebben in de commissie al aangegeven dat wij zeer tevreden zijn over de inhoud. We hebben waar aandachtspunten meegegeven voor de uitvoering, waarvan de belangrijkste denk ik wel is dat wij vinden dat bij de evaluatie en controle de lokale overheden en uitvoeringsinstanties daar betrokken bij moeten zijn.

En verder zien wij geen reden om een motie of een zienswijze in te dienen. Maar we wachten met belangstelling af waar de andere partijen mee komen.

De VOORZITTER: Ik dank u zeer voor uw inbreng. Niet in het Gronings, maar wel kort.

Ik geef voor de Partij van de Arbeid het woord aan de heer Loopstra.

De heer LOOPSTRA (PvdA): De aanleiding – daar heb ik in de commissie ook al gezegd – is natuurlijk in- en intriest en bij veel inwoners zullen de gevolgen van de aardbevingsellende nog vele jaren hun sporen nalaten. Maar de Sociale Agenda van Nij Begun biedt de komende dertig jaren veel kansen om inzake de brede welvaart eindelijk de achterstand van onze regio ten opzichte van de rest van Nederland in te lopen.

De Partij van de Arbeid kan zich vinden in de missie van de Sociale Agenda. Gezondheid, kansengelijkheid, leefbaarheid en bestaanszekerheid zijn de pijlers van de kwaliteit van leven die we willen verbeteren. Tal van volgende maatregelen die gaan worden getroffen in het kader van de Sociale Agenda, zijn voor de Partij van de Arbeid maatregelen waar wij al tientallen jaren van dromen. Een aantal voornemens is in het verleden bestaand beleid geweest, maar later veelal wegbezuinigd, zoals het opbouwwerk en gesubsidieerde arbeid.

Belangrijk onderdeel van deze Sociale Agenda is de leefbaarheid.

De heer ZWART (PvhN): Voorzitter, ik hoor de heer Loopstra van de PvdA zeggen dat de trieste aanleiding is: de aardbevingen om met Nij Begun te beginnen. Maar het zijn niet de aardbevingen die de oorzaak zijn van Nij Begun? Het is uit de parlementaire enquête gebleken dat de jarenlange bewuste achterstelling van het Noorden de aanleiding is. Zou de heer Loopstra daarop willen reageren, voorzitter?

De heer LOOPSTRA (PvdA): Nou, ik refereerde gewoon aan de aardbevingsellende die er is geweest en daar houd ik het gewoon bij. En wat u zegt, is voor uw rekening. Maar ik zeg het in mijn woorden. Ik zeg dus dat de aardbevingsellende in onze provincie de aanleiding is en daardoor zitten we nu met deze Sociale Agenda.

De heer ZWART (PvhN): Vanwege de aardbevingen hebben we het IMG en de NCG en allerlei andere instanties die met geld van de overheid de schade door de aardbevingen, veroorzaakt door de gaswinning, herstellen. En ik zou heel graag die zaken gescheiden willen hebben, want de jarenlange achterstelling van het Noorden noopt tot die 30 miljard, die 100 miljoen die we gedurende dertig jaar

gaan krijgen, om de economische achterstand en de sociale achterstand te herstellen. En daar wilde ik graag een reactie op.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Nou, dan maak ik het nog mooier voor u. Want in mijn optiek is het zo dat wij hier in het Noorden minstens al honderd jaar achterlopen wat betreft de brede welvaart en de gewone welvaart. Dus het is niet het probleem dat net ontstaan is door die ellende die dan de laatste twintig jaar over ons heen is gekomen. Nee, de provincie Groningen is echt al honderd jaar een achterstandsgebied en daarom is het zo mooi dat deze Sociale Agenda in staat is – tenminste, dat hopen we, want we staan aan het begin ervan – bij te dragen om dat verschil met de rest van Nederland te herstellen.

De VOORZITTER: De heer Zwart, ten slotte.

De heer ZWART (PvH): Ten slotte, voorzitter, wil ik de heer Loopstra bedanken voor het feit dat hij toch deze uitspraak doet en het toch daar neerlegt waar het hoort.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Waarvan akte, voorzitter.

Een belangrijk onderdeel van de Sociale Agenda is de leefbaarheid. De leefbaarheid is zo ongelooflijk belangrijk. Zij bevordert het *noaberschap*, toch een Gronings woord, en de gemeenschappelijkheid en zij kan ook bijdragen aan het bestrijden van de eenzaamheid. En wat mooi is aan de leefbaarheid, genoemd in de agenda, is dat wat daar staat, gewoon goed aansluit bij de Leefbaarheidsvisie van onze gedeputeerde Tjeerd van Dekken. Daar zijn we als fractie heel trots op, waarvoor dank. Want dit is ook mede een bijdrage van onze kant om de Sociale Agenda straks werkbaar te maken.

We zijn er natuurlijk nog niet. Het gaat erom dat er straks draagvlak komt onder de hele bevolking over dit plan. Het zal gedragen moeten worden. Het is mensenwerk, dus het is niet zo dat je even de boel in gang gaat zetten, je wat evalueert en je dan kunt zeggen: 'jongens, wat een succes!' Het zal keihard werken zijn, er zullen dingen goed gaan, er zullen dingen fout gaan. Alleen, laten we vertrouwen hebben in de mensen die dit gaan doen en gaan uitvoeren.

Mevrouw BENNETT (GroenLinks): Ik woon 21 jaar in Groningen, maar ik wil het de mensen toch niet aandoen om in het Gronings te praten. De streektaal van mijn geboortestreek, het Veluws, is niet zo boeiend. Sorry, het is gewoon zo. Ja.

Naar de Sociale Agenda. Wij hebben vorige week in de commissie al verteld dat wij positief zijn over de Sociale Agenda. We kunnen ons vinden in de maatregelen, in de doelen, in de fundamenten en wat ons betreft gaan we daar op den duur ook mee aan de slag.

Wij hadden nog een vraag over de indicator kansengelijkheid. Inmiddels hebben we daar antwoord op gekregen en dat antwoord is voor ons dermate duidelijk dat wij hierover geen motie in hoeven te dienen.

We hadden ook nog een punt over het afwegingskader als het gaat om die visiebundel. Ik zag dat dat ook meegenomen is in de zienswijze door de gemeente Oldambt. Dus wat ons betreft geen noodzaak om moties in te dienen. Uiteraard zijn we heel benieuwd naar waar de andere partijen mee komen.

Mevrouw BUIGEL (D66): Een korte vraag. Zou misschien GroenLinks ook nog kunnen toelichten wat de reactie was op de indicator? Want volgens mij ging het over HAVO, VWO, leerlingen en VMBO was daarin niet genoemd. Dus ik zou graag de reactie daarvan willen.

Mevrouw BENNETT (GroenLinks): Het ging om de startkwalificatie en die krijg je op de momenten dat je HAVO of VWO afrondt of MBO 2 hebt gehaald. En die indicator was dus van belang om dat in het oog te krijgen – of in ieder geval om daar een beeld van te krijgen. Daarnaast wordt er ook gekeken naar het aantal mensen dat uitstroomt in het onderwijs. Die twee indicatoren samen scheppen een goed beeld daarvan.

Mevrouw DONKER (ChristenUnie): Wie de afgelopen weken de media heeft gevolgd, heeft bijna dagelijks iets kunnen lezen over Nij Begun en de verschillende agenda's. Veel positieve berichten, maar ook sceptische berichten. En dat is niet verwonderlijk. Nij Begun is de inlossing van de ereschuld van het Rijk aan Groningen: vijftig maatregelen die voor de komende dertig jaar gelden en waarbij heel veel geld naar onze regio stroomt. Het is moeilijk om voor zo'n lange periode plannen te maken. Want hoe ziet de wereld in onze provincie er over dertig jaar uit? In deze hectische tijd lijkt het

bijna niet te doen. Plannen maken is wellicht nog tot daaraan toe, maar hoe ga je ervoor zorgen dat die plannen ook nog daadwerkelijk uitgevoerd gaan worden met alles wat daarbij komt kijken? Dat daar verschillend en zowel positief als sceptisch naar gekeken wordt, is dus heel begrijpelijk.

Voorzitter, de fractie van de ChristenUnie is vooral positief over de Sociale Agenda en kan zich goed vinden in de vier thema's en zestien maatregelen die daarbij gekozen zijn. We kijken uit naar de praktische invulling waarmee het team-Nijboer zal komen. Voorzitter, sceptisch is mijn fractie niet. In de commissievergadering hebben we wel een aantal aandachtspunten genoemd en tips meegegeven. Ondanks deze aandachtspunten en tips kijken wij uit naar de uitwerking van Nij Begun en de Sociale Agenda.

Voorzitter, vorige week bij de behandeling in de commissie heb ik gezegd dat de ChristenUnie gelooft in de kracht van de samenleving en dat de overheid een dienende taak heeft om die samenleving zo veel mogelijk tot bloei te laten komen. Wij hebben die samenleving namelijk hard nodig om de Sociale Agenda te laten slagen. Want hoe kunnen alle mooie plannen uitgevoerd worden zonder medewerking van de huisartsen, de scholen, de dorpsondersteuners, de inwoners met eigen initiatieven, de dorpshuisbesturen et cetera. Het is nodig om samen de schouders eronder te zetten en met hen de plannen uit te werken en indien nodig bij te stellen. Laten we er gezamenlijk een succes van maken!

[Vervolg haar betoog in het Gronings.] Voorzitter, in het kader van *Meertmoand Dialectmoand* sluit ik mijn verhaal in het Gronings af. Ik lees u een paar gedeeltes voor uit een lied van Erwin de Vries. Hij heeft dit lied geschreven voor de onthulling van het kunstwerk Muur van Groningen:

*'Dit is een reizende muur
Een rondreizend muur
Waar mensen hun gevoel kunnen uitschrijven.
Laten wij het verleden niet vergeten
Bij wat wij nu weten in dit leven
Daarom moeten wij voor ze staan en voor ons houden
Zodat we ze een plek kunnen geven
Zodat ze weer door kunnen gaan met het leven'
Om aan een toekomst eindelijk te kunnen bouwen'*

Dank u voor het luisteren.

De heer BAKKER (Groninger Belang): Ik zal het ook niet in het Gronings doen, dat wil ik u niet aandoen. Ik heb nog steeds 'Klouk' in gedachten, waarbij ik natuurlijk het Groninger woord niet wist.

Maar nu terzake. Zoals werd opgemerkt in de commissievergadering – en het is zonet ook genoemd – is de aanleiding van de Sociale Agenda een treurige, namelijk de ellende voortkomend uit de aardgaswinning. Op dit moment zijn er nog vele zaken rondom de aardbevingsschade niet of onvoldoende opgelost, zoals onlangs weer viel te lezen in vele krantenartikelen. Met de Sociale Agenda als onderdeel van een meeromvattend pakket, voortkomend uit de vastgestelde ereschuld, probeert de landelijke overheid een belangrijke stap te maken naar het helen van de wonden die geslagen zijn bij de mensen in het aardbevingsgebied.

Groninger Belang kan zich vinden in de door de kwartiermaker en zijn team gemaakte keuzes, waarbij tot onze voldoening ook veel andere mensen en instellingen zijn betrokken. Brede welvaart gelijk aan het landelijk gemiddelde voor al onze inwoners is het uitgangspunt. We gaan er daarbij van uit dat dit voor elke gemeente in Groningen en deels Drenthe het geval zal zijn, dus niet uitgaan van een gemiddelde in de hele provincie.

Als Groninger Belang vinden wij dat er geen inwoners aan de zijlijn moeten blijven staan. Iedereen verdient een goed inkomen en het leven in een prettige leefomgeving en daar levert de Sociale Agenda een positieve bijdrage aan. Wij zijn blij dat in de Sociale Agenda wordt uitgegaan van vertrouwen in onze inwoners en dus minder wordt ingezet op controle, waardoor kan worden volstaan met een beperktere uitvoeringsorganisatie waaraan dus minder geld hoeft worden besteed. Het geld terecht laten komen daar waar het voor bedoeld is: de uitvoering van genoemde projecten. De kwartiermaker heeft aangegeven, dit heel goed te hebben begrepen.

Over de uitvoering van de genoemde projecten is onduidelijkheid, omdat dit nog moet worden uitgewerkt. Daarbij zouden wij de kwartiermaker en zijn team nog wel de volgende punten willen meegeven. Sluit zo veel mogelijk aan bij bestaande initiatieven – en we zien de eerste aanzet daartoe ook al. Maak procedures voor het aanvragen van geld voor inwoners die initiatieven hebben, zo makkelijk mogelijk, dus zo weinig mogelijk bureaucratie. Trek lering uit projecten in het verleden, zoals Toukomst, participatiebanen et cetera. Wat ging daar goed en wat ging daar mis?

Speciale aandacht zouden wij nog willen vragen voor de mentale gezondheid van onze jeugd en de inwoners in het aardbevingsgebied in het algemeen. In het nieuws verschijnen steeds meer alarmerende berichten over deze groepen, dus schenk hier extra aandacht aan.

Resumerend: als Groninger Belang staan wij positief tegenover de Sociale Agenda met daarbij nog aandachtspunten voor de uitvoering. De Sociale Agenda moet wel een plus opleveren, dus we doen een klemmend beroep op de landelijke regeling om de financiën ter beschikking te stellen om de basis op orde te houden, zodat daar geen geld uit de Sociale Agenda voor nodig zal zijn.

Mevrouw BAKKER (SP): Ik dacht: misschien komen er ook nog moties. Maar die zijn niet ingediend. Want ik hoor Groninger Belang heel goede punten noemen. Maar als we ze mee willen geven in de zienswijze aan de kwartiermaker, moeten we ze dus volgens mij dus wel met elkaar vaststellen. Dus waarom kiest Groninger Belang ervoor om ze wel te benoemen, maar geen moties in te dienen zodat we ze in de zienswijze kunnen krijgen?

De heer BAKKER (Groninger Belang): Daar is wel een reden toe. Het is jammer, we hebben hier ook een voorlichtingsbijeenkomst gehad met de kwartiermaker. Helaas was die niet meer terug te zien, maar daar zijn toch al wel punten benoemd. En ik denk – het is bij deze vergadering aan de voorkant door de voorzitter opgemerkt – dat, wil je echt effect met een motie bereiken, ja, we onze visie al direct hadden moeten afstemmen met de raden. Want anders komt er alleen vanuit de Staten een oproep. Ja, en dan zijn wij een van de velen. Maar wij denken dat de kwartiermaker en zijn team hier ook al naar luisteren en dat de oproep die we hier doen, op die manier ook al voldoende gehoord wordt.

Mevrouw BAKKER (SP): Ik denk dat het laatste klopt. Ik ga er ook van uit dat er wel wordt geluisterd. Maar dat betekent niet dat we democratisch met elkaar hier hebben besloten wat we willen meegeven aan de kwartiermaker. Dus ik vind dat echt een gemiste kans. Ik hoop in ieder geval dat, gezien die rijksbijdrage, Groninger Belang de moties die ik straks ga indienen, steunt.

De heer BAKKER (Groninger Belang): Nou, daar geef ik nu nog geen antwoord op. Dat is een *cliffhanger*. Ik was klaar met mijn betoog, voorzitter.

De VOORZITTER: Ja, die indruk had ik ook. Dank u wel.

Dan kijk ik naar de VVD-fractie. De heer Bennema duikt weg, mevrouw Brilstra komt naar voren.

Mevrouw BRILSTRA (VVD): Tijdens de commissievergadering van 26 februari hebben wij de Sociale Agenda van Nij Begun besproken en het plan dat als doel heeft om de brede welvaart in Groningen binnen één generatie op landelijk niveau te brengen. Wij kunnen ons vinden in de punten van de Sociale Agenda. Wij gaan dan ook geen moties of zienswijzen meer indienen. Wij steunen de extra onderwijstijd voor Tijd voor de Toekomst en wij hebben ook vorige week al aangegeven dat wij vooral vinden dat het gaat om betere lessen en niet om meer uren.

De Sociale Agenda biedt een unieke kans om de toekomst van Groningen aanzienlijk te verbeteren en het is aan ons allen – het Rijk, de gemeenten en de provincie – om te zorgen dat deze plannen effectief worden uitgevoerd en met voortdurende aandacht voor zowel de positieve aspecten als de uitdagingen die voor ons liggen. Wij zien uit naar de verdere uitwerking van de Sociale Agenda en willen de kwartiermaker en zijn team daar succes bij wensen.

Mevrouw BAKKER (SP): Terwijl duizenden inwoners van onze provincie al jarenlang in de ellende zitten, veroorzaakt door de gevolgen van de gaswinning, lijkt er wat onze fractie betreft meer aandacht te gaan naar de Sociale en Economische Agenda's dan naar herstel en écht toekomstperspectief voor gedupeerde Groningers. Wat onze fractie betreft is er niets sociaal aan de Sociale Agenda, zolang de ellende die is veroorzaakt door jarenlange winsthonger van Shell, ExxonMobile en de Staat, niet wordt opgelost.

Twee jaar na de parlementaire enquête is er nog niets veranderd en worden de fysieke en mentale problemen rondom de schadeafhandeling en versterking alleen maar groter. Doodleuk wordt er steeds gesproken over de ereschuld en het toekomstperspectief dat Groningen geboden moet worden, terwijl duizenden gedupeerden nog niet weten waar ze aan toe zijn en geen veilig thuis hebben. Onze fractie vindt dan ook dat we keiharde garanties van Den Haag moeten krijgen dat er

hier een sluimerende crisis aan de gang is en dat hier dus ook een aanpak moet komen die deze crisis écht gaat oplossen. Daarvoor dienen we de volgende motie in.

De VOORZITTER: Ik heb een motie met het briefhoofd van de SP. De naam van de motie is 'Eerst herstel, dan inzet op nieuwe projecten'. De motie heeft als volgnummer 222 en eindigt met het volgende verzoek aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,

Constaterende dat:

- in de Sociale Agenda wordt aangegeven dat *'een goede afhandeling van schade en versterking in veel gevallen een randvoorwaarde zijn voor nieuw perspectief'*;

Overwegende dat:

- schadeafhandeling en versterking twee jaar na de Parlementaire enquête aardgaswinning Groningen nog altijd niet milder, menselijker en makkelijker zijn;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten in de zienswijze op te nemen dat:

- de Provinciale Staten van Groningen van Den Haag eisen dat er eerst volledig ingezet wordt op een echt goede afhandeling van schade en versterking voor gedupeerde Groningers van de gaswinning, middels een crisisaanpak, voordat er gestart wordt met de uitvoering van de Sociale Agenda;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer BAKKER (Groninger Belang): Ik hoor de SP in de kop van de motie die nu is voorgelezen, zeggen: 'Eerst herstel en dan pas de Sociale Agenda' en misschien ook wel de Economische Agenda. Maar vindt u dan niet dat we de Groningers daarmee tekortdoen? Want dat betekent, als ik nu even zie wanneer het herstel ongeveer afgerond zou zijn – dat dat 2033 kan worden, heb ik weleens gehoord. Vindt u dan niet dat we daarmee de Groningers tekortdoen door deze volgorde aan te nemen?

Mevrouw BAKKER (SP): Nou, we doen de duizenden gedupeerde Groningers die al jarenlang in de ellende zitten van de gaswinning, sowieso al jaren tekort. Want we zijn al jaren bezig om hun problemen op te lossen, maar het wordt niet opgelost. Dus ik hoop sowieso, als we een crisisaanpak zouden kiezen, dat daar ook een versnelling op komt. Het zou best kunnen dat als we echt garanties hebben en ook zien dat er werkelijk gedupeerden écht geholpen worden – ook de zwaar gedupeerden die al jarenlang in de ellende zitten en zelfs niet eens weten wat er gaat gebeuren met hun huis – we dan ook wel daarnaast met de Sociale Agenda aan de slag kunnen en met de Economische Agenda.

Maar waar het ons gaat, is wat we, net zoals bij het Nationaal Programma Groningen, nu weer zien: we zijn heel erg bezig met nieuwe projecten, nieuwe dingen, allemaal belangrijke nieuwe initiatieven, terwijl we even vergeten waar het om gaat. En dat er ellende is veroorzaakt door gaswinning, dat mensen daar zwaar gedupeerd door zijn geraakt, dat we dat nu zo lang na Huizinge nog steeds niet hebben opgelost en dat er twee jaar na de parlementaire enquête nog geen vooruitgang te zien is.

De heer BAKKER (Groninger Belang): Ja, ik snap het pleidooi en we zijn het natuurlijk helemaal met de woordvoerder van de SP eens dat herstel volledig en snel moet worden ingezet en dat het veel te langzaam gaat. Maar wij denken toch inderdaad dat je dingen gewoon tegelijkertijd moet doen, omdat het anders, ben ik bang, toch te lang gaat duren. Dus ik hoop dat de SP zegt: laten we toch in ieder geval met die Sociale Agenda ook een begin maken.

Mevrouw BAKKER (SP): Nou, voorzitter, wat de SP betreft: als we die garanties van Den Haag niet krijgen dat hier een sluimerende crisis aan de gang is, dat mensen in nood zijn en dat er dus een crisisaanpak moet komen in plaats van dit geneuzel, dan vinden wij dat we niet van start moeten gaan met de Sociale en Economische Agenda.

Mevrouw BOSMAN (BBB): 'Geneuzel'... Ten eerste, de uitvoering van de versterkingsagenda staat volstrekt 100 procent los van de Sociale Agenda. Het heeft wel met elkaar te maken. Maar ik begrijp dit werkelijk niet. Dus al die mooie programma's voor kinderen op scholen die ondersteund worden in taal, die verrijkingsprogramma's voor jongeren die perspectief wordt geboden door ze te helpen met schulden, mogen van de SP gewoon nog jaren wachten? Dat is toch asociaal?

Mevrouw BAKKER (SP): Nou, dat is helemaal niet asociaal. Want het is asociaal dat we al zo lang mensen die zwaar gedupeerd zijn door gaswinningsgevolgen en die daar niks aan kunnen doen, niet helpen. En het is niet zo dat het los van elkaar staat. Want doordat we hier in de ellende zitten van de gaswinning, hebben we de Nij Begun-gelden gekregen, hebben we die Sociale en Economische Agenda als invulling van die Nij Begun-gelden. Maar wat we nu zien, is dat het herstel een beetje onderaan bungelt en de Sociale en Economische Agenda bovenaan. En wij willen dat dat andersom gaat. Als het andersom gaat, dan willen we natuurlijk ook dat de doelen van die Sociale en Economische Agenda – al kan ik over de laatste agenda nog niet zo veel zeggen – ook worden uitgevoerd. Daar hebben wij als Groningers ook recht op. Maar laten we nou eerst eens even kijken en zorgen dat de gedupeerde Groninger van de gaswinning in ieder geval écht geholpen is. En dat is nu gewoon niet zo, dat is al jaren niet zo.

Mevrouw BOSMAN (BBB): Wij vinden ook dat er aan de versterkingsagenda hard gewerkt moet worden, maar die Sociale Agenda is echt iets heel anders. En als het aan de SP ligt, betekent dat dus dat al die kinderen en jongeren pas geholpen worden als ze al volwassen zijn.

Mevrouw BAKKER (SP): Ja, dit is gewoon een frame dat de BBB hier neerzet, want dat zeg ik helemaal niet.

Mevrouw BUIGEL (D66): Het is een mooi idee dat de SP hier vertelt. Ik zit me alleen nog wel af te vragen hoe dat in de uitvoering zit. Hoe kunnen wij bijvoorbeeld dat herstel zo inzetten dat het dan sneller wordt opgelost, ook gezien de uitvoering, de mensen die er misschien voor nodig zijn? Ik ben toch wel heel erg benieuwd of de SP daar al over heeft nagedacht.

Mevrouw BAKKER (SP): Nou, ik denk dat het niet nieuw voor D66 is wat ik ga vertellen. Want wij zijn voor een totale systeemverandering van hoe het nu gebeurt. Ik ben natuurlijk niet een crisisprobleemoplosser, daar zijn heel goede mensen voor. Maar het wordt nu niet gezien als een crisis en daar zit ons bezwaar. Het zijn allerlei maatregelen, allerlei ideeën voor hoe ze geholpen moeten worden, het loopt allemaal naast elkaar. Maar als iets wordt gezien als een crisis, komt daar een crisisaanpak op en dat wordt het sowieso versneld. Dus ja, ik wil gewoon dat er gestopt wordt met hoe het nu is en dan een beter plan gemaakt voor hoe het wél gaat werken. En dan wordt er natuurlijk heel vaak gezegd: 'Ja, we moeten niet alles nu weggooien, want we hebben al zo veel gedaan.' Maar als je maar door blijft rijden op een weg die doodloopt, dan blijft die weg wel doodlopen. Dus je kunt beter een andere weg kiezen waar wel toekomst in zit.

Mevrouw BUIGEL (D66): Ik zit dan even te denken aan de realistische uitvoering hiervan, hè? We hebben mensen nodig voor de herstelopgave en mensen nodig om die rapporten op te stellen en plannen te maken. Ik snap wat de SP zegt over een systeemverandering, maar dat kost ook tijd. Dus ik verwacht niet dat het dan sneller dan in 2033, wat hier net wordt genoemd, klaar is. Dus ik zit even te zoeken naar wat voor de SP het doel is en of het jaartal 2030, dus eerder, nog wel realistisch is.

Mevrouw BAKKER (SP): Nou, ik hoop echt toch dat wij hier in Nederland gewoon in staat zijn om met een crisis problemen op te lossen. Als wij met de watersnoodramp niet een crisisaanpak hadden gedaan, dan zaten ze in Zeeland nu misschien nog steeds in de ellende. Dus ik ga ervan uit dat wij hier in Nederland gewoon in staat zijn om te kijken naar Groningen alsof dat een crisis is en het dan op die manier aan te pakken. En dat is wat nu niet gebeurt.

De VOORZITTER: Mevrouw Buigel, ten slotte.

Mevrouw BUIGEL (D66): En is dan niet een idee om, als ik naar de SP luister, dan met de Sociale en Economische Agenda door te gaan, maar misschien op een iets lager pitje? En dan verder ook met het herstel aan de gang zodat daar de focus op ligt, in plaats van helemaal te stoppen? Waarom zo drastisch? Waarom daar compleet mee stoppen?

Mevrouw BAKKER (SP): Nou, ik zeg ook niet dat we dat niet moeten doen. Ik zeg dat we keiharde garanties van Den Haag moeten krijgen dat ze hier zien als een crisis, dat er een crisisaanpak op komt en dat we pas dan kunnen starten met de uitvoering van die Sociale en Economische Agenda.

Het geld dat naar Groningen komt voor de Sociale en Economische Agenda, moet uiteindelijk een plus zijn voor Groningen. Maar Den Haag zet de laatste jaren alleen maar in op afbraakbeleid, waarbij er telkens meer bezuinigd wordt op de funding van de samenleving. Als er geen garanties

komen over de basisfinanciering vanuit Den Haag en we met de Nij Begun-gelden geen begrotingsgaten willen dichten, dan bouwen we een huis zonder fundering of hebben we een kers zonder taart. Daarom de volgende motie.

De VOORZITTER: Het is een motie, opnieuw met het logo van de SP. Daar staat boven: 'Zonder taart geen kers op de taart'. De motie heeft als volgnummer 223 en eindigt met het volgende verzoek aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,

Constaterende dat:

- in de Sociale Agenda zelf wordt aangegeven dat *'voldoende rijksfinanciering voor regionale en maatschappelijke taken een noodzakelijke randvoorwaarde is die niet gecompenseerd kan worden vanuit de Sociale Agenda'*;

Overwegende dat:

- er vanuit het kabinet allerlei maatregelen en beleid komt (bezuinigingen), die het uitvoeren van regionale en maatschappelijke taken steeds moeilijker of onuitvoerbaar maakt;
- het geld dat beschikbaar komt vanuit de Sociale Agenda, een Plus moet zijn;
- je zonder dat de basis op orde is, geen plus kunt creëren (zonder taart geen kers op de taart);

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om in de zienswijze op te nemen dat de Provinciale Staten van Groningen:

- van Den Haag eisen dat de rijksfinanciering voor regionale en maatschappelijke taken niet verder afneemt;
- vinden dat er geen sprake is van het inlossen van een Ereschuld voor Groningen wanneer Den Haag wel geld beschikbaar stelt voor de plus en ondertussen de basis steeds verder afbreekt;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw BAKKER (SP): Zonder deze harde garanties moeten we wat de SP betreft niet beginnen aan de uitvoering van de Sociale Agenda. Dus gewoon nog *nait down!*

Mevrouw BUIGEL (D66): In de commissie hebben we het al uitgebreid besproken en ook gezegd dat we het huidige voorstel van de Sociale Agenda voor een termijn van dertig jaar onvoldoende vinden. We hebben weinig vertrouwen in het proces en in de governance. Het 'hoe' bepaalt immers de kwaliteit van het 'wat'. Dus we hadden graag gezien dat de Sociale Agenda al met een uitvoeringsagenda zou komen en dat we deze in gezamenlijkheid zouden kunnen bespreken. We willen de kwartiermaker dan ook oproepen om de agenda ook echt in samenwerking te doen met de lokale overheden. Het fundament ligt daar en hier dienen andere partijen, zoals Volt, nog een motie over in die wij graag ook mede zouden willen indienen.

Maar wij dienen twee andere moties in over twee andere onderwerpen. Het eerste gaat over een korter herijkmoment voor meer transparantie en effectiviteit. De Sociale Agenda zet dus in op een periode van dertig jaar en dat is wat ons betreft echt heel erg lang, zeker voor mij als 27-jarige. Zoals aangegeven in de commissie, willen we dat ook meer opknippen.

In de commissie werd ook door het CDA gezegd dat er tussentijds geëvalueerd wordt. Maar hier willen wij wat strakker op zitten, zeker in het begin van deze dertig jaar en zeker wanneer wij nog geen uitvoeringsagenda hebben gezien. Want de agenda moet goed aansluiten en ambities van papier moeten omgezet worden in echt reële acties. Daar willen we meer grip op hebben en ook in de eerste tien jaar vaker herijken en evalueren. Daarom dienen wij ook de volgende motie in.

De VOORZITTER: Het is een motie met de logo's van D66 en Volt. Daarboven staat 'Vaker herijken'. De motie heeft als volgnummer 224 en eindigt met het volgende verzoek aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,

Constaterende dat:

- de Sociale Agenda voor Groningen en Noord-Drenthe gericht is op het verbeteren van leefbaarheid, gezondheid, participatie en het tegengaan van armoede over een periode van 30 jaar;
- er substantiële financiële middelen beschikbaar zijn gesteld voor langjarige investeringen in de regio;

- het van belang is om periodiek te toetsen of de ingezette middelen effectief worden besteed en/of maatregelen zoals de inzet van buurtcoaches voldoende resultaat opleveren; zeker in een veranderende maatschappelijke context;

Overwegende dat:

- een periodieke herziening van het Uitvoeringsprogramma na drie jaar kan bijdragen aan een transparante en doelmatige besteding van middelen;
- het wenselijk is om tijdig bij te sturen indien blijkt dat bepaalde maatregelen niet het gewenste effect hebben of als externe omstandigheden veranderen;
- dit bijdraagt aan het vertrouwen van inwoners in het beleid en de effectiviteit van de Sociale Agenda vergroot;
- de Sociale Agenda aangeeft: *'De Sociale Agenda is dus niet klaar. Eigenlijk beginnen we nu pas echt.'*

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om:

- de kwartiermaker te verzoeken de termijn van het herijken van het Uitvoeringsprogramma van vijf jaar te verkorten naar drie jaar;
- deze maatregelen de eerste negen jaar van de uitvoering te hanteren voor de waarborging van het proces, de transparantie en governance;
- de Provinciale Staten actief te betrekken bij het herijken van het Uitvoeringsprogramma en, indien nodig, beleidsvoorstellen te laten doen voor bijsturing;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw BRILSTRA (VVD): D66 vraagt om een herijking om de drie jaar in plaats van vijf jaar. Maar is D66 het er niet mee eens dat je het ook eerst een kans moet bieden voordat je gelijk gaat evalueren? Dus waarom na drie jaar?

Mevrouw BUIGEL (D66): Kijk, de kwartiermaker heeft aangegeven dat hij vijfjaarlijks gaat evalueren en herijken, dus om de vijf jaar. Maar wij willen in die eerste tien jaar, wanneer je echt de lijnen en de kaders uit gaat zetten, om de drie jaar met elkaar in gesprek gaan over of we het fundament goed hebben gelegd en of die aansluiting voldoende is. Dus zo voorkom je dat je in de eerste tien jaar maar één keer herijkt, dus elke vijf jaar, en ga je dus in de eerste tien jaar drie keer herijken. Dus dat lijkt ons veel beter om mee te beginnen.

Mevrouw BRILSTRA (VVD): Maar dan nog denk ik dat je dan niet de problemen die er liggen om op te lossen, echt een kans geeft om de oplossing te kunnen uitwerken, door dan gelijk dan te gaan herijken. Is D66 daar dan niet mee eens? Hoe zien zij dit voor zich dan?

Mevrouw BUIGEL (D66): Nou, volgens mij maakt de provincie vaker beleid gericht op vier jaar en gaan we dat ook weer herijken en evalueren. Dus drie of vier jaar: ik vind dat op zich een termijn waarop we wel iets kunnen bereiken. Maar ik denk dat het juist cruciaal is om er in het begin wel kort op te zitten, omdat je juist de aansluiting wilt op de lokale initiatieven en de lokale overheden en dat we daar echt de start en het fundament leggen. Dus ja, het is arbeidsintensief, maar we zorgen er wel voor dat we goed beginnen en dat het verdere proces ook beter tot zijn recht komt.

De heer BAKKER (Groninger Belang): Ja, ik twijfelde even, want het is eigenlijk nog een aanvullende vraag op wat er net gevraagd werd. U hebt het inderdaad over het verkorten van de termijnen. Maar ik wil dan toch even meegeven dat we ook kunnen lezen en van de kwartiermaker gehoord hebben dat hij zegt dat sommige processen misschien wel één, twee, drie jaar duren voordat we überhaupt het programma goed op de rails hebben. Dus dan denk ik: dat is het nog geen moment om te herijken, want je hebt gewoon sowieso al een aanloopfase nodig om al die diverse projecten op een rij te zetten. Bent u dat met mij eens?

Mevrouw BUIGEL (D66): Ja, ik denk dat er altijd maatregelen en initiatieven die misschien langer duren om echt tot hun recht te komen. Maar dat neem je ook mee in de herijking, dat ze misschien niet volledig uitgewerkt zijn. Maar dan kun je wel met elkaar in gesprek erover of het een succes wordt, of het misschien niet zo is. We hebben in de provincie ook het stoplichtmodel: dat je zoiets gaat hanteren, zodat je wel goed gaat nadenken of je op de goede weg zit. Zeker zullen er soms maatregelen zijn die misschien nog niet helemaal klaar zijn, maar misschien bij de volgende herijking, na zes jaar, kunnen we daar wel een bepaalde keuze over maken. Dus vandaar ook de drie keer drie jaar en daarna de vijf jaar zoals voorgesteld door de kwartiermaker.

Mevrouw BAKKER (SP): Ja, voorzitter, ik ben heel erg benieuwd. Heeft D66 ook ideeën bij hoe we bewoners dan ook gaan betrekken bij die herijking?

Mevrouw BUIGEL (D66): Ik denk dat dat ook aan de kwartiermaker is om dat in te vullen. Maar wij zijn zeker ook voor een goed participatietraject. Ik denk dat we dat elke drie jaar opnieuw zouden moeten optuigen en in gesprek moeten gaan met en luisteren naar inwoners. Ik denk dat dat het allerbelangrijkste is. En ook in gesprek met de mensen, de initiatiefnemers en ook met de lokale overheden. Daarom hebben wij ook in de motie gezet dat we graag willen dat het bijvoorbeeld ook weer in de Staten maar ook in de raden, wanneer die drie jaar voorbij is, besproken wordt, zodat wij in gesprek kunnen met onze achterban en onze inwoners en ook voorstellen kunnen doen voor nieuw beleid.

Dan ons tweede voorstel en dat is voor een wat inclusievere jongerenparticipatie en de leeftijdsfocus ook richting de 27 jaar verleggen. Voor D66 is de jongerenparticipatie altijd ontzettend belangrijk en zeker als we spreken over dertig jaar. Want je bent niet jong-af als je achttien bent geworden. De leeftijdsgroep vanaf 17 tot 27 jaar woont immers nog thuis, in een studentenhuus of alleen. Zij leren door – MBO, HBO, WO – of gaan al werken, maar hebben vaak nog niet de middelen om op eigen benen te staan. En dit is juist een groep die kampt met uitdagingen op het gebied van werk, wonen en mentale gezondheid. Het is een periode in je leven waarin alles nog onzeker is en je vaak ook nog niet zeker weet wat je wilt gaan doen. Daarom willen we ook die focus wat verruimen en willen we ook de kwartiermaker vragen zich wat breder te focussen en niet alleen beleid te maken op jongeren, maar ook op jongvolwassenen tot 27 jaar. Want dit draagt bij aan een Sociale Agenda waarin alle jonge inwoners van Groningen een stem hebben. En daarom ook deze volgende motie.

De VOORZITTER: Een motie van D66 en Volt. De titel van de motie is 'Van 17 naar 27 jaar'. De motie heeft als volgnummer 225 en eindigt met het volgende verzoek aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,

Constaterende dat:

- de effecten van Nij Begun het meeste effect gaan hebben op de jongeren van nú;
- het daarom van belang is om ook jongvolwassenen actief te betrekken bij participatie in Nij Begun;
- de huidige leeftijdsgrens van 17 jaar veel jongvolwassenen uitsluit van participatie;

Overwegende dat:

- jongvolwassenen tot 27 jaar te maken hebben met eigen vraagstukken rondom werk, wonen en mentale gezondheid, maar als zodanig in deze maatregelen nu buitengesloten worden;
- het verruimen van de focus naar ook jongvolwassenen bij de maatregelen voor jongeren de diversiteit en representativiteit van de nieuwe generatie vergroot;
- dit bijdraagt aan effectiever beleid op het gebied van jongerenwelzijn;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om:

- de kwartiermaker te verzoeken om actief beleid te maken voor jongvolwassenen tot 27 jaar;
- de kwartiermaker te verzoeken om te kijken naar verschillende vormen om jongvolwassenen actief te betrekken bij beleidsontwikkeling rondom werk, wonen en welzijn;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw BRILSTRA (VVD): D66 geeft zelf al aan dat jongvolwassenen andere problemen hebben dan mensen tot hun achttiende. Waarom worden dan deze twee groepen op één hoop gegooid door D66? Want zo voelt het een beetje met deze motie.

Mevrouw BUIGEL (D66): Ja, in de motie hebben we ook gezegd dat we nu nog die focus missen op de jongvolwassenen. Ik denk dat ze parallel kunnen gaan, maar ik denk dat er ook overlap is. Ik denk dat als we beleid gaan verzinnen voor jongvolwassenen, dat ook daarop slaat en vice versa. Ik denk dat je daar een synergie in moet vinden. Maar zeker zullen deze twee groepen ook separaat wensen hebben. De jongvolwassenen die 23 zijn of 25, zitten misschien ook weer in een andere fase van hun leven. Maar ook deze fasen zijn cruciaal om vanuit de Sociale Agenda beleid op te maken. Dus vandaar dat we het hebben genoemd 'jongvolwassenen' en we het willen verruimen. Maar specificeer ze dan wel naar jongeren en jongvolwassenen.

Mevrouw BRILSTRA (VVD): Ja, nog één vervolgvraag, voorzitter. Want D66 geeft ook aan dat jongeren tot 27 jaar vaak nog studeren. Maar er zijn natuurlijk ook heel veel jongeren die niet studeren en die gewoon op zoek zijn naar een huis. Daarom zou ik er echt voor pleiten bij D66 om deze groep niet op te hogen tot 27 jaar, maar dan aan te geven dat het echt een aparte groep is om naar te kijken. Dit omdat zij echt heel andere problemen zullen hebben dan de mensen tot zeventien jaar.

Mevrouw BUIGEL (D66): Nou, volgens mij hebben we dat in de motie ook zo proberen te doen en focus ik dan ook op jongvolwassenen. Maar zeker, het klopt. Niet iedereen studeert en zoals ik in mijn woordvoering ook zei: sommige jongeren gaan werken of jongvolwassenen gaan werken, ze wonen misschien nog thuis, misschien zijn ze al uitwonend. Maar het is wel een leeftijdsgroep die altijd in beweging is en waar je nog heel erg aan het nadenken bent welke richting je op wilt en je dus ook kampt met die mentale gezondheid. Dus vandaar ook onze motie.

Mevrouw BOSMAN (BBB): Ja, inhoudelijk vinden we elkaar, absoluut. Alleen, ik heb de kwartiermaker heel duidelijk horen zeggen dat we uit alle projecten duidelijke keuzes moeten maken en prioriteiten moeten stellen. Die groep is dus niet gekozen, dus denk ik: heeft D66 ook gekeken waar dan extra geld vandaan kan komen? Of dat we dan wat moeten wegstrepen? Want de agenda is al wel bepaald.

Mevrouw BUIGEL (D66): Ja, dat vind ik een goede vraag. Ik zie voornamelijk in de Sociale Agenda dat er een focus is op jongeren en 'de rest'. Ik wil juist graag dat die groep aangeduid wordt en misschien dat ze bij bepaalde onderwerpen meegenomen kunnen worden. Er zijn bijvoorbeeld coaches: misschien kunnen die ook voor jongvolwassenen worden ingezet. Dus het is een beetje kijken waar we binnen die maatregelen de focus op leggen en kunnen we dat misschien uitbreiden? Dus dat je bijvoorbeeld ook zorgt voor uren, lessen binnen de basisscholen en middelbare scholen: ga eens kijken of dat misschien ook uitgebreid kan worden naar MBO's, HBO's en WO's et cetera.

Mevrouw BOSMAN (BBB): Ja, dank u wel. Ik begrijp het nu beter. Het gaat er meer om dat een bredere groep mee kan liften op de maatregelen en niet per se nieuw beleid? Oké.

Mevrouw BUIGEL (D66): In mijn betoog nog als laatste. Groningen verdient een Sociale Agenda die niet alleen ambitieus is maar ook realistisch en democratisch gedragen. Ik hoop ook dat we daar in de toekomst verder het gesprek over kunnen voeren.

Mevrouw VISSER (PvdD): Ja, ik houd het heel kort. Hierbij bied ik deze motie aan voor meer natuurinitiatieven, omdat we ook op die manier aansluiten bij veel van de doelen van de Sociale Agenda. En dat doen we samen met D66.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dat is een motie met de logo's van de Partij voor de Dieren en D66. De titel van de motie is 'Meer natuurinitiatieven in de Sociale Agenda'. De motie heeft als volgnummer 226 en eindigt met de volgende uitspraak van Provinciale Staten:
'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,
Constaterende dat:

- de initiatieven voor het overgrote deel gericht zijn op het wegwerken van achterstanden, mentale gezondheid en onderwijs;
- geen van de zestien initiatieven expliciet gericht is op groen en natuur;
- natuurinitiatieven zoals voedselbossen, vergroening van dorpskernen en collectieve moestuinen wel genoemd zijn in bewonersbijeenkomsten;

Overwegende dat:

- de inzet van natuurinitiatieven de leefbaarheid vergroot, het eerste van de vier hoofdthema's in de Sociale Agenda;
- het bijdraagt aan ons erfgoed en voor een gevarieerder landschap en meer diversiteit zorgt;
- natuurinitiatieven nauw aansluiten bij het overgrote deel van de tien doelen van de Sociale Agenda;
- natuurprojecten veel minder een beroep doen op schaarse arbeidskrachten zoals sociale coaches en begeleiders die in de andere initiatieven nodig zijn;
- effecten van natuurprojecten snel zichtbaar zijn voor bewoners, bezoekers en bestuurders;

Spreeken als hun zienswijze uit om:

- aan de Sociale Agenda Nij Begun een natuurinitiatief toe te voegen dat zich expliciet richt op groene projecten zoals voedselbossen, vergroening van dorpskernen en collectieve moestuinen en behoud van natuurlijk erfgoed;

En roepen het College op, deze zienswijze over te brengen aan de kwartiermaker;
En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer BAKKER (Groninger Belang): Ik denk dat meer vragen zijn. Maar ik wou me maar even in dit geval richten op die financiën. Want zostraks werd ook al gevraagd: als je er iets bij in wilt hebben bij een programma, dan moet er waarschijnlijk ook ergens wat uit. Want anders komen we niet uit, want dan is het geld op. Heeft de woordvoester van de Partij voor de Dieren daar enig idee van? Dat ze zegt: goed, dan hebben we er wel een goed idee van dat er ergens anders iets minder moet?

Mevrouw VISSER (PvdD): Op twee manieren kan geld gevonden worden. Daar hebben we het vorige keer in de commissie ook over gehad, dat er heel veel coaches gevonden moeten worden. De vraag was of die mensen er wel zijn of gevonden kunnen worden of opgeleid kunnen worden. Maar op deze manier kun je ook een andere groep vinden die we begeleiding kunnen geven. Dus dan krijg je een verschuiving van geld. En verder is er, meen ik, vorige week ook al even genoemd dat het met de Toukomst-projecten ook niet allemaal zo lekker liep. Maar daar zijn ook wegen te vinden om geld vrij te maken. Dat is misschien een beetje goed kijken. Maar ook daar is de samenwerking dan weer belangrijk om op in te steken.

De heer BAKKER (Groninger Belang): Ja, ik begrijp dat de woordvoester van de Partij voor de Dieren zegt: ik denk dat er wel geld vrij valt te spelen omdat we waarschijnlijk geen mensen kunnen vinden. Dan moet het misschien uit andere programma's komen. Nou ja, dat is een mening. Maar stel dat het geld nu toch allemaal mogelijk is, bent u dan van mening dat er toch iets geschrapt moet worden? Want het is nu inderdaad een veronderstelling dat er wel geld overblijft binnen Nij Begun, maar wij hebben daar zo onze twijfels over.

Mevrouw VISSER (PvdD): Vandaag proberen we speerpunten mee te geven aan de kwartiermaker en dit kan ook een insteek zijn. Het is dan aan hem wat hij daarmee doet – of zijn team. Maar het meegeven lijkt me toch wel heel belangrijk. Want het is gewoon een heel andere insteek, die ook goed kan werken.

Mevrouw BOSMAN (BBB): Ja, u zegt het zelf heel goed: bij ieder agendapunt iets groens inbrengen. Dat zijn jullie speerpunten. Maar wij vragen ons echt af: moet dit van de Sociale Agenda? Inderdaad, wat meneer Bakker ook al zei: wat streep je dan weg? We hebben zoveel potjes zoals Bos en Hout en allerlei dingen waar je voedselbossen en groene speelplekken van kunt creëren. Dus mijn vraag is: waarom moet dit per se van de Sociale Agenda? En ziet de Partij voor de Dieren niet kans om dit bij de andere potjes en andere agenda's in te dienen?

Mevrouw VISSER (PvdD): Ik denk dat ze bij de andere potjes ook wel hard bezig zijn. Maar nogmaals, als er een samenwerking kan komen met deze Sociale Agenda, dan lijkt me het sowieso nodig dat er samengewerkt wordt. Dan lijkt me dat een prima mogelijkheid om dat erbij te doen.

De heer VAN KESTEREN (PVV): [Start zijn betoog in het Gronings.] Voorzitter, ik doe mijn verhaal, mijn bijdrage niet alleen in het Gronings. Want ook nieuwe mensen en vreemde lieden die hier zijn, moeten mijn bijdrage ook kunnen begrijpen. En vertalen vanuit het Gronings kan niet iedereen, vandaar. En nu moet ik even kijken of ik mijn gekrabbel nog kan lezen.

[Vervolgt zijn betoog in het Nederlands.] Voorzitter, mijn bijdrage gaat over een cruciaal fundament dat nodig is om de Sociale Agenda structureel te maken en ook succesvol te maken. Voorzitter, Nij Begun kan op termijn een fundament zijn voor een brede welvaart in onze provincie. Maar, voorzitter, Nij Begun zal alleen tot succes kunnen leiden als beleid en uitvoering van dat beleid integraal op elkaar zullen worden afgestemd, met een flinke dosis realiteitszin en pragmatisme als belangrijk uitgangspunt. En fundamenteel voor de Sociale Agenda is ook dat het integraal is en dat houdt in: voor de sociale cohesie goede weg-, spoor- en waterwegen voor de ontsluiting van onze regio, wooncentra met comfortabele en betaalbare huizen in een prettige woon-, werk- en leefomgeving waar alle voorzieningen op peil zijn en met name draagvlak hebben vanuit de samenleving. Ook de initiatieven die er vanuit de samenleving komen, zijn daarin heel belangrijk. Met als resultaat, voorzitter, dat jonge mensen en jonge gezinnen ervoor kiezen om in de regio te blijven wonen en werken – een heel belangrijk aspect.

Als er iemand een aanvulling wil maken, kom erbij! Voorzitter, alle voorzieningen moeten dus op peil zijn en ook moet er een gunstig vestigingsklimaat worden gecreëerd waar een florerend MKB

voor de broodnodige werkgelegenheid zorgt. En, wat heel belangrijk is: dat niet elk willekeurig bedrijf dat elders geen plek krijgt, dan maar naar Groningen gaat en hier met open armen wordt ontvangen. Dat is onverstandig. Dus creëer wat Noord-Brabant kan, bijvoorbeeld met BrainPort: creëer een internationale, integrale economische structuur met echt relevante bedrijvigheid waar Groningen goed in is. Creëer een aantrekkelijk investerings- en vestigingsklimaat waar een al dan niet florerend nationaal en internationaal MKB voor de broodnodige werkgelegenheid zorgt – heel belangrijk.

Voorzitter, de PVV geeft hierbij wel een winstwaarschuwing af met betrekking tot de energietransitie, te weten investeringen in de zon- en windindustrie, het vergroenen van alle industrieën en bedrijvigheid en een kille sanering van Groningen Airport Eelde – gelukkig was hier een gedeputeerde die dat heeft voorkomen –, van de scheepvaart, de gangbare landbouw, de visserij en het immigratiebeleid. Gevolgen die een tegenovergesteld effect hebben op de brede welvaart die met Nij Begun wordt beoogd.

Mevrouw RUTGERS (CDA): Ik heb een vraag aan de Partij voor de Vrijheid. Ik hoor een heel mooi betoog over pluspunten die te behalen zijn op de Economische Agenda. Vandaag hebben we het over de Sociale Agenda. Ziet de heer Van Kesteren dat als één geheel of als twee onderdelen die elkaar kunnen versterken?

De heer VAN KESTEREN (PVV): Voorzitter, de PVV vindt dat het fundament voor een goede sociale cohesie in onze provincie betaald moet worden. Er wordt nu van uitgegaan dat er geld vanuit Den Haag beschikbaar komt, de ereschuld, en er geld in wordt geïnvesteerd. Maar heel belangrijk is dat het fundament gevormd wordt door bedrijvigheid, werkgelegenheid, goede voorzieningen met draagvlak vanuit de samenleving. En die kunnen ervoor zorgen dat die sociale cohesie structureel blijft, ook na die dertig jaar. Dat is belangrijk. Dat vinden wij heel belangrijk. En dat is een integraal onderdeel, die Economische Agenda en die Sociale Agenda. Dus ik wil dat wel bij elkaar betrekken en dat is mijn pleidooi.

Mevrouw RUTGERS (CDA): Ik zou de heer Van Kesteren willen vragen om nog meer te verduidelijken waarom hij nu bij het specifieke stukje Sociale Agenda de Economische Agenda, die op een later moment ter sprake komt, er nu al bij trekt.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Voorzitter, belangrijk is: het moet betaald worden en het moet ook betaald blijven worden. Er worden nu honderden miljoenen per jaar besteed aan de Sociale Agenda, maar het is heel belangrijk dat we dat dan ook na die periode goed voor elkaar hebben. En dat moet betaald worden, hoe je wendt of keert. Het kan niet altijd maar met subsidies of met bijdragen vanuit het Rijk. We moeten onze eigen broek zelf op kunnen houden: dat is wat ik hiermee betoog.

De VOORZITTER: Mevrouw Rutgers, ten slotte.

Mevrouw RUTGERS (CDA): Ik moet die woorden even op me in laten werken, want in mijn beleving komen er voldoende financiële middelen om juist de Sociale Agenda vorm te geven en dat die uiteindelijk een structureel effect moeten hebben. Vraag aan de heer Van Kesteren: hebt u daar vertrouwen in, in het stuk dat er nu ligt, dat er uiteindelijk een goede basis ligt om daar zelfs meer dan dertig jaar profijt van te hebben?

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ja, voorzitter, ik heb heel veel vertrouwen in het project Nij Begun, omdat ik vind dat vanuit de samenleving projecten worden gesteund, dat ook rekening wordt gehouden met de wensen vanuit de samenleving die worden aangegeven. En ik wil niet negatief zijn of wantrouwen hebben naar Den Haag toe. Ik vind dat je meer bereikt in samenwerking met de politiek verantwoordelijken, met elkaar. Ook als partijen onderling moeten we ervoor gaan met z'n allen. Daar ben ik van overtuigd. En vandaar ook dat wij een motie van Volt steunen – daar kom ik nog verderop in mijn bijdrage over te spreken – waar wij ons aan hebben verbonden, die toch iets wil met de consultants en de hele bedrijvigheid eromheen van adviseurs. Dus dat vind ik heel belangrijk. Dus vandaar ook mijn oproep: we gaan er met z'n allen voor.

Mevrouw BUIGEL (D66): 'Zelf de broek ophouden': economisch gezien kan ik dat pleidooi nog wel begrijpen. Maar ik vraag me af hoe het dan zit met de rijksbijdrage richting gemeenten en provincies. Steeds meer wordt de kraan daar een beetje verder dichtgedraaid: het ravijnjaar komt eraan, in het Gemeentefonds zijn steeds meer fluctuaties. En je ziet ook dat wij hier de oproep doen om dat fundament goed neer te leggen, zodat er genoeg geld is voor de gemeenten en de provincies om hun

werk te blijven doen en dat dit een plus wordt. Ik ben wel heel erg benieuwd hoe de PVV kijkt naar die kraan die steeds meer dichtgedraaid wordt.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ja, voorzitter, het is heel gebruikelijk bij links dat als problemen opgelost moeten worden, er meer geld vanuit Den Haag moet komen. Maar meer geld vanuit Den Haag betekent dat de lasten voor alle inwoners, vooral de werkenden, verhoogd worden. En nu zijn er steeds meer mensen uit de middenklasse die zelfs de broek niet meer op kunnen houden, die het niet meer kunnen betalen, die hun energierekening niet meer kunnen betalen. Dat is waar ik voor pleit: lagere lasten, zelf de problemen oplossen en niet continu naar Den Haag met gebalde vuist: 'Wij willen meer geld!' Dat is niet de oplossing alleen.

Mevrouw BUIGEL (D66): Nou ja, volgens mij is het inherent aan de provincie en het gemeentelijke stelsel dat wij geld krijgen om eigenlijk onze acties te doen vanuit Den Haag. Zo werken het Gemeentedons en het Provinciefonds. Ik ben toch wel een beetje zoekende. Juist die provincies en die gemeenten helpen die mensen die het misschien moeilijk hebben met ondersteuning, met begeleiding. Ik ben toch een beetje in de war van wat de PVV dan eigenlijk wil wanneer die gemeenten en de provincies minder geld gaan krijgen voor die uitvoering. Dan gaat dit hele systeem toch niet werken?

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ja, ik begrijp heel goed dat u af en toe eens in de war bent van nieuwe inzichten en nieuwe initiatieven. Want wij vinden het heel belangrijk dat je als lokale overheid en regionale overheid creatief moet zijn met elkaar en je prioriteiten moet stellen in het belang van de inwoners. Wat willen de inwoners écht? En niet allerlei andere zaken – dat heb ik al aangegeven: de energietransitie, het klimaatbeleid. Al dat soort zaken waar hier keuzes over worden gemaakt die eigenlijk nauwelijks nog worden gedeeld in de samenleving. Daarom zeg ik weleens – daar hoor ik wel ook wel toe, hoor: zijn we eigenlijk nog wel volksvertegenwoordigers? Bedrijven we niet gewoon onze eigen hobby's hier? Dat probeer ik ook duidelijk te maken. 'Daar komt hij weer aan met z'n klimaat en met z'n windmolens.' Nou, dat is waar het draagvlak zienderogen bij afneemt in de samenleving. Dat probeer ik hier als volksvertegenwoordiger onder de aandacht te brengen.

De VOORZITTER: Mevrouw Buigel, ten slotte.

Mevrouw BUIGEL (D66): Nou, volgens mij hebben we hier geen debat over windmolens en de energietransitie, maar over de Sociale Agenda. En volgens mij hebben we ook gezegd in de commissie: dat is allemaal heel leuk die sportcoaches, maar wat als er bijvoorbeeld zwemcoaches komen voor zwemlessen en dat zwembad is er niet? Want er is geen geld voor bij de gemeenten. Hoe gaat de PVV dat dan oplossen, wanneer die kraan voor die bijdragen steeds dichtter worden gedraaid en de gemeenten er gewoon niet de financiële middelen voor hebben om dat fundament te geven en te faciliteren dat de Sociale Agenda goed tot zijn recht komt?

De heer VAN KESTEREN (PVV): Voorzitter, de PVV kan er prat op gaan dat wij altijd voor de voorzieningen voor de inwoners gestreden hebben. Ook voor het zwembad in Oost-Groningen waar u het over hebt: dat vinden wij heel belangrijk. Maar wij hebben moeite met een hele industrie van begeleiders, consultants en allerlei adviseurs. Dat is een hele bedrijfstak geworden: die gaan zich er allemaal mee bemoeien en van elke euro die dan besteed wordt aan voorzieningen voor onze inwoners, gaat driekwart vaak naar die business toe. En daar hebben wij moeite mee. Daarom steunen we ook die motie en dienen we die motie van Volt zelf mede in. Want dat is heel belangrijk. En ik geloof dat u zich daar ook aan verbonden hebt, aan die motie. Nou, hartstikke top! Nee? Jammer. Jammer!

Dit kan allemaal binnen die vier minuten, voorzitter, hè?

De VOORZITTER: U zit nu op drieënhalve.

De heer VAN KESTEREN (PVV): O mooi, dan gaan we nog even flink door. Deze winstwaarschuwing, voorzitter, is des te actueler vanwege het aantreden straks van een nieuw College.

En tot slot, voorzitter, wil de PVV de zorg over de inzet van coaches, consultants en adviseurs overbrengen. We hebben allemaal kunnen constateren dat bijna driekwart van elke euro terecht is gekomen bij de advies- en consultantsbranche en bij de overhead en bureaucratie in plaats van bij de gedupeerden van de gaswinning. Straks de motie.

Het mooiste zou zijn dat Nij Begun niet in beton is gegoten, maar dat wel naar onze inwoners zal worden geluisterd en onze aanbevelingen zelfs in een toezegging kan worden gegeven.

[Sluit af in het Gronings.] Hartstikke bedankt allemaal voor het luisteren naar mijn verhaal, dank u wel!

Mevrouw RUTGERS (CDA): Voorzitter, in de commissievergadering op 26 februari hebben wij de heer Nijboer en zijn team al uitgebreid bedankt voor het stuk dat nu voor ons ligt. Maar nog specifiek, voor de glasheldere toelichting op 4 februari, waar duidelijk werd gemaakt dat de fase waar wij nu in zitten, een fase is van uitwerking, van het formuleren van goed meetbare doelen. Het is een zoektocht, een zoektocht naar balans. Balans tussen meten, verantwoorden en bijsturen. En nog belangrijker: hoe landt die verantwoordelijkheid? En hoe voorkomen we bureaucratische spaghetti?

We willen vandaag op één punt specifiek ingaan: een dringend beroep doen om in de uitwerking van het programma Tijd voor Toekomst scholen de ruimte te geven om te kiezen voor een maatwerkaanpak. Want de doelen zijn helder en goed. Hoe die te bereiken zijn, verschilt per school en per organisatie. Om een verrijkt aanbod te creëren, zijn er meerdere mogelijkheden. Het biedt nu de keuzevrijheid om bijvoorbeeld deskundige externe partijen ook het lesaanbod onder de reguliere onderwijstijd aan te bieden. Dit om het onderwijs te versterken, aan te vullen en te ondersteunen. Dus geen eenheidsworst bij Tijd voor Toekomst, maar helpen om de doelen te bereiken door keuzevrijheid en ook budget aan scholen te geven, om de uitvoering zo in te richten dat alle gewenste doelen behaald gaan worden. Zoek draagvlak voor het programma, laat de werkdruk van leerkrachten niet toenemen en ga snel van start. Daarom de volgende motie.

De VOORZITTER: Het is een motie met de logo's van het CDA, de ChristenUnie, de Partij voor het Noorden en Volt. De titel daarvan is 'Kwaliteitsbewaking en rolverdeling binnen Tijd voor Toekomst'. De motie heeft als volgnummer 227 en eindigt met het volgende verzoek aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,
Constaterende dat:

- de Sociale Agenda het programma Tijd voor Toekomst inzet om structureel extra ontwikkeluren aan te bieden, boven op de reguliere onderwijstijd, voor leerlingen van groep 3 tot en met 8;
- uitvoeringskracht van scholen, personeelstekorten en draagvlak van ouders en schoolbesturen belangrijke aandachtspunten zijn voor een succesvolle implementatie;

Overwegende dat:

- de werkdruk van leerkrachten niet mag toenemen door het invoeren van dit programma;
- de kwaliteit van alle lessen en activiteiten samen bepalend is voor de impact van het programma, niet slechts het aantal extra lessen;
- externe aanbieders het onderwijs kunnen verrijken, mits hun aanbod aansluit bij de onderwijsdoelen en onder duidelijke kwaliteitscriteria valt;
- schoolbesturen zeggenschap moeten behouden over de inzet van externe partijen en de wijze waarop zij het programma integreren in de lesstructuur;
- het van belang is te waarborgen dat aanvullend educatief aanbod tijdens onderwijstijd een verrijking vormt en geen vervanging is van bestaande lessen;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om:

- bij het instemmen met de Sociale Agenda de kwartiermaker nadrukkelijk te verzoeken om bij de uitwerking van Tijd voor Toekomst:
 - scholen de ruimte te geven voor een aanpak die aansluit bij hun leerlingpopulatie, schoolsituatie en identiteit;
 - samen met schoolbestuurders zorg te dragen voor een bewezen effectief aanbod dat aansluit bij de onderwijskundige doelen;
 - te borgen dat schoolbesturen de regie behouden over de inzet van externe partijen en de verdeling van lestijd;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Ja, een heel sympathieke motie. Maar het gaat over de uitvoering en straks moet die hele uitvoering nog plaatsvinden. Waarom hebt u dit specifieke punt er nou uitgehaald?

Mevrouw RUTGERS (CDA): In de stukken die wij gekregen hebben van de heer Nijboer met de Sociale Agenda, staat heel specifiek het project Tijd voor Toekomst met een blok van twee uur en een blok van zes uur extra lestijd. En wij pleiten juist voor heel goede uren en het behalen van de doelen. Dat hoeft wat ons betreft niet specifiek aanvullend aan regulier onderwijs te zijn, maar zou ook geïntegreerd kunnen worden. Maar die keuzevrijheid daarin, dat maatwerk: dat is voor ons van belang.

De heer LOOPSTRA (PvdA): En wie moet die keuze dan maken? Gaat u ervan uit dat elke school dat dan gaat bepalen?

Mevrouw RUTGERS (CDA): Ik zei al: geen eenheidsworst maar maatwerk. Dus dat zijn de schoolorganisaties, de schoolbesturen, de scholen zelf. Laat dat maatwerk zijn.

De heer LOOPSTRA (PvdA): U vreest dan niet dat dit kan veroorzaken dat de kwaliteit verschilt per school?

Mevrouw RUTGERS (CDA): Voorzitter, juist het bieden van maatwerk om te komen tot de doelen die we voor iedereen willen bereiken, is wat ons betreft het meest effectief.

Mevrouw BOSMAN (BBB): Ja, heel sympathiek, hoor. Ik vind het een heel goede tekst in die motie. Maar druist het niet tegen de doelen in? De Sociale Agenda geeft juist een plus, een verrijkingsprogramma en biedt dat aan de scholen aan wat buiten de scope valt van regulier onderwijs. Bent u niet bang, als u de scholen de ruimte geeft om het zelf in te vullen met het geld, het geld dan toch weer naar de projecten gaat die bij de schoolcultuur horen of bij de reguliere lopende projecten? Want het ligt er inderdaad aan waar de scholen in de provincie voor staan. Hoe zorgen we ervoor dat dat extra ook zijn plek krijgt als je alleen de scholen die keuzevrijheid geeft? Dat is oprecht een vraag, hoor. Ik weet het zelf ook nog niet.

Mevrouw RUTGERS (CDA): Nou, ik denk dat als ik uw vraag goed beluister, ik niet duidelijk genoeg heb gemaakt wat de bedoeling is. De doelen van Tijd voor Toekomst: waar wil je naartoe? Die willen we voor iedereen bereiken. Er zit geen verschil van mening in tussen wat nu voorligt en wat wij willen. Maar hoe je dat bereikt: is het aantal lessen dat je toevoegt, het doel? Of is dat juist het middel om die doelen te bereiken? En die keuzevrijheid bepleiten wij nu om die verder uit te werken in Tijd voor Toekomst.

Mevrouw BOSMAN (BBB): Dank u wel, ik kauw er nog even op.

De VOORZITTER: Dit was uw laatste interruptie, overigens.

Mevrouw BOSMAN (BBB): Ja, dat weet ik.

Mevrouw BENNETT (GroenLinks): Net als de voorgaande partijen vinden wij het ook een sympathieke motie. Maar wat wij ons afvragen, is wat dit gaat doen met de monitoring van de doelen. Op het moment dat elke school zijn eigen vrijheid krijgt om maatwerk te leveren: dat principe vinden we oké. Maar dan wordt het heel lastig om te achterhalen wat nou precies bijdraagt aan het behalen van het doel. Is dat dan Tijd voor Toekomst of zijn dat de keuzes die de scholen maken om bijvoorbeeld veranderingen aan te brengen in het reguliere onderwijsaanbod? Hoe ziet mevrouw Rutgers dat?

Mevrouw RUTGERS (CDA): Ik ben in elk geval blij voor de steun die ik voel bij meerdere partijen die zeggen dat het heel sympathiek is en dat ze allemaal die doelen willen bereiken. Maar de drang en de neiging die ik proef, is: we moeten heel goed kunnen meten waardoor het effect bereikt is. Is het onder schooltijd bereikt? Is er door het project Tijd voor Toekomst bereikt? Voor ons is maar één ding belangrijk: is het bereikt?

Mevrouw BENNETT (GroenLinks): Helder, dank u wel.

Mevrouw RUTGERS (CDA): De komende periode is cruciaal: de uitwerking van de maatregelen. Wij roepen op om alle partijen te blijven betrekken en goed te kijken naar de mogelijkheden voor herijking en voor het beleggen van de verantwoordelijkheden. Dus voor het slagen van de Sociale Agenda.

Mevrouw REININK (Volt): Wat Volt betreft ligt hier voor ons een ontzettend mooie Sociale Agenda met duidelijke kerndoelen. Doelen die gaan bijdragen aan onze provincie en aan onze inwoners. Daarom zijn we des te scherper op de uitvoering hiervan. We vinden het belangrijk dat zo veel mogelijk van de vrijgekomen middelen aan onze inwoners en niet verloren gaan aan allerlei indirecte kosten. Daarom komen we met een motie om de kwartiermaker op te roepen om een quotum in te stellen op de indirecte kosten van maximaal 10 procent.

De VOORZITTER: Ik heb een motie voor me van Volt, de Partij voor het Noorden en de Partij voor de Vrijheid. De titel daarvan is 'Kosten onder controle, impact bovenaan'. De motie heeft als volgnummer 228 en eindigt met de volgende oproep aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,

Constaterende dat:

- bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) 78 procent van de middelen niet is besteed aan schadevergoedingen;
- de aanpak van de versterkingsoperatie en schadeafhandeling een langetermijnperspectief vereisen;

Overwegende dat:

- er duidelijke kaders moeten worden gesteld om verspilling van Nij Begun-gelden te voorkomen, zowel op de korte als lange termijn;
- de financiële middelen daadwerkelijk ten goede zouden moeten komen aan de inwoners van de provincie Groningen en Noord-Drenthe en niet mogen blijven hangen in bureaucratie;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten op om:

- de kwartiermaker op te roepen om een quotum van maximaal 10 procent indirecte kosten te hanteren voor alle projecten binnen de Sociale Agenda;
- dit quotum vast te leggen en op te nemen in de nieuwe Groningenwet;
- een uitzonderingsclausule in te bouwen, waarbij overschrijding van de 10 procent indirecte kosten alleen mogelijk is na verantwoording aan de verantwoordelijke politieke bestuurslaag en bij kleine burgerinitiatieven, aan de uitvoerend ambtenaar;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer BAKKER (Groninger Belang): Ik had eigenlijk een vraag: hoe komt Volt eigenlijk tot die 10 procent? Want ik kan me voorstellen dat je kleine projecten hebt of grote projecten. Soms gaat er verhoudingsgewijs veel indirecte tijd in een klein project zitten en in een groot project misschien juist weer minder. Maar hoe komt u aan de 10 procent?

Mevrouw REININK (Volt): Ja, wij zijn hierover in gesprek geweest met verschillende partijen wat realistisch zou zijn en hebben ook met de kwartiermaker gekeken wat hem realistisch zou lijken. We hebben er expres voor gekozen om ook een clausule in te voegen. Dus als het wel anders is, kan daar nog wel naar gekeken worden. Maar dan vereist dat een specifieke verantwoording.

De heer BAKKER (Groninger Belang): Dus als ik het even goed begrijp, hadden we natuurlijk van de kwartiermaker gehoord dat hij onze oproepen om de uitvoeringskosten beperkt te houden, al had onderschreven en hij zijn uiterste best daarvoor zou doen. Maar ik begrijp van u dat we die 10 procent in overleg met de kwartiermaker hebben vastgesteld?

Mevrouw REININK (Volt): Wij hebben inderdaad die 10 procent vastgesteld in overleg met de kwartiermaker.

Daarnaast vindt de Volt-fractie het belangrijk dat de bevoegdheden met betrekking tot de uitvoering van en de regie op Nij Begun lokaal moeten zijn en blijven. En dat men landelijk enkel verantwoordelijk is voor de financiering hiervan.

De VOORZITTER: Dat is een motie met de logo's van Volt en D66. De kop daarvan is 'Meer lokale regie voor Groningen'. De motie heeft als volgnummer 229 en eindigt met de volgende oproep aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,

Constaterende dat:

- het Rijk een grote verantwoordelijkheid draagt om de ereschuld aan Groningen in te lossen;
- de impact van de aardbevingsproblematiek diepgeworteld is in de regio en vraagt om een benadering die recht doet aan de ervaringen van bewoners;

Overwegende dat:

- provincies en gemeenten dicht bij de burger staan en daardoor beter kunnen inspelen op lokale behoeften en knelpunten;
- het wantrouwen tegen politiek Den Haag voor sommige burgers het moeilijk maakt om deel te nemen aan landelijke regelingen;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten op om:

- de uitvoering en verantwoording van Nij Begun zo dicht mogelijk bij de burger moeten worden belegd, bij voorkeur bij de provincie en gemeenten;
- het Rijk de voortgang en effectiviteit van Nij Begun moet bewaken, maar de lokale overheden de ruimte moet geven om zelfstandig uitvoering te geven aan de regeling;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw REININK (Volt): Verder zouden wij graag zien dat het zwaartepunt van de leeftijd wat omhoog gaat, zodat de jongeren die zijn opgegroeid in onze provincie, nog kunnen profiteren van die investeringen die de komende periode gedaan worden. Dus daarom is het dat we ook de motie van D66 mede hebben ingediend.

De motie van het CDA geeft wat ons betreft ruimte aan verrijking van het onderwijs in onze provincie en die krijgt ook, in hoeverre wij mensen hebben gesproken, waardering uit de sector zelf. Die hebben we ook zeker mede ingediend.

Tot slot herkennen wij wat de SP zegt: er moet veel meer prioriteit komen op de shadeafhandeling. Het is ongelooflijk inderdaad dat er nog zoveel inwoners in onzekerheid wachten. Echter, wat Volt betreft betekent dat niet dat de uitvoering van de Sociale Agenda op pauze gezet moet worden. Het is een programma vol ontzettend mooie, waardevolle doelen die zo veel kunnen bijdragen aan onze provincie. Dus wat Volt betreft moeten we daar zeker direct mee van start gaan.

De heer ZWART (PvH): Voorzitter, wij hebben het in de commissie al gezegd: wij steunen de Sociale Agenda. We zijn blij met het mooie stukje werk dat is uitgevoerd, de burgerparticipatie erin en uiteindelijk de uitkomsten. Ik denk dat we daarmee de toekomst in elk geval tegemoet kunnen gaan. Wij hebben er wel vertrouwen in.

Dat er nog uitvoering gepland moet worden en de zaken nog op de rails gezet moeten worden, lijkt ons duidelijk. En nogmaals, wij sluiten daarbij ook aan bij de eerdergenoemde motie: overhead mag extreem worden. We praten, in vergelijking met het IMG, over 78 procent en wij hopen op 10 procent. En als het 11 procent wordt: nou ja, alla. Maar het mag niet meer zo uit de pas lopen. Ik heb dit pleidooi nog aardig wat ingekort. Dat scheelt u in elk geval twee moties.

Daarnaast pleiten we er ook voor dat wijk- en dorpscentra, verenigingen en lokale initiatieven rechtstreeks middelen krijgen zonder onnodige bureaucratie. Zij weten zelf vaak het beste hoe het geld te besteden. Ook moeten we geleerd hebben van Toukomst om in de toekomst niet weer dezelfde fouten te maken. Daarom dienen we de motie in, 'Vertrouwen in verenigingen en dorpsinitiatieven', waarin we oproepen tot directe subsidies en minimale administratieve lasten. En hier is ie.

De VOORZITTER: Dank u wel. Het is een motie van de Partij voor het Noorden. De titel is 'Vertrouwen in verenigingen en dorpsinitiatieven'. De motie heeft als volgnummer 230 en eindigt met het volgende verzoek aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,

Constaterende dat:

- een deel van de uitvoering van de Sociale Agenda naar gemeenten en de provincie zal gaan;
- wijk- en dorpscentra, schoolverenigingen, sportverenigingen en stichtingen vaak goed weten hoe zij geld kunnen inzetten binnen de gestelde doelstellingen;
- in het Toukomst-project veel misging door veranderende spelregels, bureaucratische belemmeringen en tegenvallende uitvoeringskosten;

Overwegende dat:

- initiatiefnemers vertrouwen verdienen in plaats van geconfronteerd te worden met onnodige bureaucratie;
- decentrale organisaties en verenigingen het beste kunnen bepalen hoe subsidies lokaal het meeste effect hebben;
- het betrekken van bijvoorbeeld de Vereniging Groninger Dorpen kan bijdragen aan een effectievere besteding van middelen;

Verzoeken in de Sociale Agenda om:

- bij de uitvoering van de Sociale Agenda structureel te werken met directe subsidies voor verenigingen en lokale initiatieven;
- regels en procedures zo in te richten dat deze het vertrouwen in lokale organisaties versterken en bureaucratische lasten minimaliseren;
- lessen uit het Toukomst-rapport expliciet mee te nemen in de inrichting van het subsidieproces;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw BENNETT (GroenLinks): Ja, wederom een sympathiek idee van de Partij voor het Noorden. Wij zijn ook altijd voor *bottom-up* procedures en –processen, dus daarin vinden we elkaar. Maar wat ik mij hierbij afvraag, is: Nij Begun is natuurlijk een groot ding en er is een governancestructuur. Het geven van directe subsidies aan initiatieven zou een governancewijziging vereisen. Is de heer Zwart niet bang dat dat nog juist extra gedoe en extra bureaucratie op gaat leveren, omdat er dan weer een soort tussenlaag moet zijn die directe subsidies verstrekt? Dus ik vraag mij af hoe de heer Zwart daarnaar kijkt en hoe hij de governancestructuur voor zich ziet. En is het voor hem ook echt efficiënter dan wat er nu ligt?

De heer ZWART (PvvhN): Nou, het antwoord daarop kan heel kort zijn: ja. Dat is op de laatste vraag dan, hè?

Daarvoor was de vraag: hoe zien we dat? Kijk, we praten over initiatieven. Het is niet zo: 'Doe me even 10.000 euro en ik bedenk wel wat.' Nee, er moet iets liggen, er moet iets op papier staan. Dan kun je hetzelfde proces ingaan zoals je het met grote project ook doet. Maar als je daarna – dat willen wij voorkomen – binnen de structuur tegen de dorpen zegt: 'Voer het maar uit, wij kijken wel toe en wij kijken wel of dit kan en of dit past en of dit moet.', dan ben je de zaak aan het vertragen. Dus wat wij willen, is: kom met uw initiatief. Kom uit de dorpen, uit de wijken, uit waar je dan ook vandaan komt, zet het goed op papier – dat is wel de voorwaarde, want daarmee stel je je eigen doel ook in principe vast. En als er dan een ja gegeven wordt, zeg dan: 'Die 10.000 euro krijg je, voer het maar uit.' Geef eerst het vertrouwen en achteraf zien we wel of het goed gegaan is of niet. Want we praten over heel veel geld, dat zijn we ons terdege bewust. Maar we praten ook over heel veel verstandige mensen in onze dorpen en wijken. Dus vandaar.

Nou, ik wou afronden, voorzitter, maar eigenlijk zit de afronding ook al in de beantwoording van de vraag. Want er moet duidelijkheid komen, vertrouwen in de lokale initiatiefnemers moet worden hersteld, want dat zijn we de afgelopen jaren wel kwijtgeraakt. En de veiligheid van onze inwoners moet prioriteit zijn en geen discussie daarvoor. Nou, ik zie ook uit naar een reactie van het College. Maar let wel: wij vragen het College om te bemiddelen naar de kwartiermaker toe. Dat is ons uitgangspunt.

De heer EPEMA (FvD): Als FvD kan ik het niet laten om een kritische reactie te geven op specifieke punten. Ja, in het Gronings wordt het weleens een '*zwaartkijker*' genoemd – 'zwartkijker', dus. En dan hebben we het niet over iemand die illegaal series downloadt of zo. We bespreken nu de Sociale Agenda van Nij Begun waarvoor 3,5 miljard euro is uitgetrokken. Het doel: de brede welvaart op het landelijk gemiddelde brengen binnen één generatie. Op zich een waardig streven, maar we snappen de reactie van de PVV enigszins ook wel. Het is belastinggeld weghalen van de rest van het land, het Rijk, om Groningen dan weer iets welvarender te maken. Wat dat betreft kun je het zien als een beetje een socialistisch plan.

Maar, voorzitter, ik ben niet per definitie tegen socialistische ideeën. Dit plan is gewoon vrij sociaal. Geld voor 276 plekken, waarvan dorpshuizen of andere ruimtes ingericht kunnen worden: prima. Meer pedagogische medewerkers voor basis- en voortgezet onderwijs: nou, zolang dat niet leidt tot discriminatoire praktijken zoals de *formative action school* in de VS, vind ik dat helemaal prima. En inwoners aan zet met eigen budget, waarmee Groningers 10.000 euro krijgen voor culturele initiatieven: ook goed.

Wel een kanttekening. Er gaan vast ook ambtenaren mee bezig, want dat kan eigenlijk niet anders. Hoeveel geld en tijd gaan daar dan in zitten? Daar zijn we wel benieuwd naar.

En het stimuleren van taalbevordering is er dan ook nog. Dat is ook wel een goed punt, heel mooi. Maar er blijft wel een gebrek aan docenten. Nou komen er hopelijk wel banen bij hierdoor, dus daar vertrouwen we dan maar op.

Er is nog wel een aantal wat meer dubieuze dingen. Zo zijn er een hele hoop coaches: buurtsportcoaches, welzijnscoaches, cultuurcoaches, jobcoaches. Je krijgt er bijna keuzestress van. Tja, je hebt bijna een soort keuzestresscoach of zoiets nodig hiervoor. Maar ja, FvD zet liever in op

lagere belastingen, lagere inflatie en betere lonen voor onze leraren en leraressen. Zo houden we meer geld over en is het citaat *'breed invoeren van boekstart en kinderopvang'* niet per se nodig.

Maar al met al vinden we dit helemaal geen vreselijke Sociale Agenda. We wilden nog wel een motie indienen. Maar ja, eigenlijk zijn we het ook wel erg eens met de motie van Volt dat er meer regie moet liggen bij de inwoners. Dus ja, die steunen we van harte.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik kijk even naar het College, in het bijzonder naar gedeputeerde Van Dekken, of hij behoefte aan een schorsing. Want dan combineer ik die met de lunch. Ja, ik zie de gedeputeerde ineens behoefte heeft aan een schorsing. Ja? Hongerige blikken? Ja?

Dan schors ik drie kwartier voor de lunch.

[Schorsing]

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en geef het woord aan gedeputeerde Van Dekken.

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Ja, voorzitter, dank voor het woord en dank aan de Staten voor alles wat er op inhoud is opgebracht rond de Sociale Agenda wat dat vermag. We hebben de vorige keer – vorige week was dat – een interessant en goed commissiedebat gehad over de inhoud en de doelstellingen van de Sociale Agenda, ook in het kader van de maatschappelijke en politieke verankering daarvan, voorzitter. Dus ik wilde mij – maar dat is ook mijn rol als gedeputeerde – nu, vanwege specifieke raakvlakken maar ook de positie van de Staten zelf – beperken tot het behandelen van de moties en de adviezen waar dat kan en die wij daarop willen geven.

Dan begin ik met motie 223. Ik vergeet er nog bij te zeggen dat collega Top even elders is voor een belangrijk overleg. Zij komt nog terug op de andere SP-motie. Als zij verlaat is, dan ga ik een ultieme poging doen om alsnog een antwoord te geven op diezelfde motie. Het zal u niet verbazen dat dat hetzelfde antwoord zal zijn als dat mevrouw Top zou geven. Motie 223 van de SP, 'Zonder taart geen kers op de taart'. Ik moest onmiddellijk denken aan Spinvis – ik weet niet hoe het komt. Maar het volgende hierover. Eigenlijk ligt daar, voorzitter, aan het College, eigenlijk meer een oproep aan uw Staten. Ik vind het wel belangrijk om te zeggen dat de kwartiermaker voldoende financiering voor basisvoorzieningen en de wettelijke taken als randvoorwaardelijk heeft bestempeld. Het College verwacht ook dat de steun vanuit deze Provinciale Staten door Team Sociale Agenda wordt gewaardeerd en dat is de reden, voorzitter – zeg ik over de motie – dat wij de motie oordeel Staten geven. Dan hebben we het over motie 223.

Dan kan ik nu naar motie 224. Dat is een motie van D66 en Volt als het gaat over vaker herijken. De evaluatie en de bijstelling van de Sociale Agenda worden verder – dit is ook eerder aan de orde geweest – uitgewerkt in de Groningenwet. Dus dat betekent dat dit in dit geval dus ook een bevoegdheid is van de rijksoverheid. En het gevolg daar weer van is dat wij als Gedeputeerde Staten geen herzieningstermijn kunnen vastleggen. Maar door evaluatie en bijstelling van de Sociale Agenda in diezelfde wet vast te leggen, is ook de samenhang met de economische herstelagenda geborgd. Dus in die zin ontraden wij de motie.

Voorzitter, ik ga door naar motie 225 van D66 en Volt, geloof ik ook. Dat gaat over de leeftijdsgrens verhogen van 17 naar 27 jaar. Voorzitter, ook eerder aan de orde geweest. Maar Team Sociale Agenda kiest er bij de uitwerking van de Sociale Agenda voor om extra aandacht te besteden aan de toekomstige generatie. Toen ik dat las, dacht ik: hé, dat ben ik misschien zelf ook wel. Dat werd er niet mee bedoeld, voorzitter. Er zijn heel veel maatregelen uit de Sociale Agenda wel degelijk van toepassing op jongeren boven de zeventien jaar – en trouwens ook alle inwoners van Groningen en Noord-Drenthe. Alleen, de maatregelen gericht op het thema 'kansen voor kinderen, jongeren en de volgende generaties' zijn inderdaad dan weer specifiek van toepassing op die groep tot en met zeventien jaar, zeg ik tegen D66. En al die andere maatregelen daarna weer voor die groep 27-plus of daaronder, gaan over inwoners aan zet met eigen budget, wat natuurlijk in de Sociale Agenda staat. Het opbouwwerk en het jongerenwerk spelen er natuurlijk een belangrijke rol in, de Nij Begun-banen zijn ook niet onbelangrijk maar ook het versterken van de financiële weerbaarheid. Dus wij ontraden de motie.

Voorzitter, de motie van de Partij voor de Dieren en D66, motie 226: het volgende daarover. De Sociale Agenda draagt natuurlijk bij op allerlei terreinen. Dus kansen voor kinderen, gezondheid, leefbaarheid, sociale cohesie, armoede en arbeidsparticipatie. En dat doet men door het inzetten van structurele investeringen. Dus hoe sympathiek de motie ook is, deze past niet per se bij de gekozen methodiek en de inzet van die Sociale Agenda zelf. Maar, voorzitter, we kunnen ons wel goed voorstellen dat de bewoners, conform het gestelde in de motie – zoals natuurlijk de natuurinitiatieven, de voedselbossen, de vergroening van de dorpskernen en collectieve moestuinen, die ook allemaal

genoemd zijn trouwens bij de bewonersbijeenkomsten – daar in de regel een aanvraag voor zouden kunnen doen voor het eigen budget. Dus dat is die regeling om leefbaarheid, sport, cultuur en sociale cohesie te bevorderen, maar het natuurgebied daarin zou wat ons betreft ook een rol kunnen gaan spelen. Die mogelijkheid is er al gewoon, dus wij ontraden de motie, voorzitter.

Een andere motie is nummer 227 met als titel 'Lesuren niet alleen stapelen, maar ook verrijken': ik geloof dat dat de titel was. Ik kan daar heel technisch uitgebreid op antwoorden, maar ik vond eigenlijk het debat over de maatregelen en op welke manier je dat doet, wel buitengewoon interessant. Want externe professionals benutten voor die verrijkte uren, daar is de kwartiermaker niet op tegen. De invulling is natuurlijk ook gewoon maatwerk. En ja, de deelname is voor scholen in de kern nog steeds niet verplicht. Dus wij zaten wel een beetje te worstelen, maar wij geven de motie wel oordeel Staten. Ik denk dat het goed is dat u daar uw eigen licht nog eens over laat schijnen. Maar na de reacties die ik hoorde vanuit de verschillende partijen, dacht ik: mwah, ik verheug me op de stemming zometeen.

Motie 228 gaat over 'Kosten onder controle, impact bovenaan'. Sympathieke motie, zeker als wij hem zo uitleggen – daar zijn wij wel van als Gedeputeerde Staten – om onnodige bureaucratie te voorkomen. Maar tegelijkertijd kwamen we ook wel tot de conclusie dat wij als Gedeputeerde Staten, in tegenstelling tot wat er door Volt gezegd werd – in ieder geval indirect dan door de kwartiermaker – dat wij als Gedeputeerde Staten natuurlijk geen quorum kunnen vastleggen en dat ook niet in de wet opnemen. Dus vanuit GS-verband moeten we de motie toch echt ontraden.

Mevrouw REININK (Volt): Ja, even als reactie op motie 228. Want wij vragen in de motie om de kwartiermaker op te roepen: dat is volgens mij wel iets wat het College kan doen of zie ik dat verkeerd, voorzitter?

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Nee, dat ziet mevrouw Reinink van Volt uitermate goed. Maar we hebben een aantal overwegingen, omdat de motie nog met grote stappen door de verschillende bevoegdheden heen loopt. GS gaat natuurlijk alleen over zijn eigen bevoegdheden. Dat is ook de formele reden waarom wij de motie afwijzen. Maar tegelijkertijd vond ik het interessant wat u zei over het contact of het gesprek met de kwartiermaker. We zullen dat zeker nog even met hem bespreken hoe dat nou precies zit. Maar wij hadden niet die informatie die u blijkbaar wel hebt. Dus daar kunnen we dan op een later moment op terugkomen. Maar we ontraden wel de motie, voorzitter.

Mevrouw REININK (Volt): Ja, we zijn dan nog wel benieuwd wat er anders zou moeten in de motie dat het wel uitvoerbaar zou kunnen zijn. In welk punt van de oproep zit dat probleem?

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Voorzitter, dan ben ik daar zelf ook benieuwd naar, want ik ga niet over uw motie.

Mevrouw REININK (Volt): Nee, dat snap ik. Maar mijn vraag is: op basis van welke oproep specifiek uit de motie wordt de motie nu ontraden?

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Voorzitter, volgens mij heb ik dat al gezegd: het gaat over de rol en bevoegdheden van Gedeputeerde Staten in dezen. Ik hoor nu ook gedeputeerde Schmaal: misschien wil hij ook nog wel een reactie geven hierop. Maar ik denk dat het standpunt niet verandert in dezen.

Dan nu motie 229, voorzitter, als u mij toestaat.

De VOORZITTER: Zeker.

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Fijn! Het volgende daarover. Eigenlijk is die hele insteek van de Sociale Agenda om de uitvoering en de financiering van die uitvoering zo dicht mogelijk bij de inwoners te beleggen. Dat is eigenlijk ook de rode draad van de hele agenda van de kwartiermaker, gemeenteraden, provincies, maatschappelijke organisaties enzovoort. Dus dan zou dat best kunnen betekenen dat zoiets bijvoorbeeld via welzijnsorganisaties of het maatschappelijk middenveld verloopt. Dus in die zin is dat sympathiek en geven we de motie oordeel Staten, voorzitter.

Motie 229, volgens mij van de Partij voor het Noorden. Er wordt in de Sociale Agenda zeer nadrukkelijk ingezet om wijk- en dorpscentra, schoolverenigingen en stichtingen van directe financiële middelen te voorzien. Dat kon u ook wel op andere dossiers, bijvoorbeeld in de Leefbaarheidsvisie en dat bijbehorende uitvoeringsprogramma, teruglezen. Ik denk dan vooral aan de middelen die voor de ontmoetingsplaatsen: dat zijn er heel veel die er straks zijn en beschikbaar komen bij het loket voor de

lokale initiatieven. Daarbij gaan we inderdaad uit – de heer Zwart maakte daar wel terechte opmerking over – van vertrouwen in onze inwoners. Dus, voorzitter, oordeel Staten.

En dan, voorzitter, motie 230, ook van de Partij voor het Noorden.

De VOORZITTER: Ik verkeerde in de veronderstelling dat u die net al behandeld had, 'Vertrouwen in verenigingen en dorpsinitiatieven'. Daar gaat het over.

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Ja, dat is de motie waar ik het nummer 230 voor had opgeschreven.

De VOORZITTER: Ja, precies. Maar is wat is dan dat u dacht dat motie 231 was?

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): En dan is er nog een motie. Die gaat over de uitvoeringskosten en verantwoordelijkheid en daar heb ik het nummer nu even niet van. Sorry?

De VOORZITTER: Die is niet ingediend, hoor ik.

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Voorzitter, dan ben ik klaar.

Even voor de helderheid: motie 222. Daar zei ik zonet van, in het begin: die wil ons gewaardeerde gedeputeerde, mevrouw Top, heel graag zelf beantwoorden en die zit op dit moment denk ik nog in het overleg waar ik het zonet over had.

De VOORZITTER: Maar had u zelf zonet als reserve opgegeven en ik zie dat mevrouw Top er nog niet is. Dus...

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Nee, maar dan moet ik wel even schorsen, want ik heb die motie met de antwoorden niet bij de hand op dit moment. Ik denk dat mevrouw Top die meegenomen heeft naar het stadhuis. Dus dan gaan wij even op zoek.

De VOORZITTER: Dan schors ik vijf minuten. Dat lijkt me royaal voor één motie, of niet?

[Schorsing]

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan gedeputeerde Van Dekken – en luister met aandacht! – een advies zal geven vanuit het College over motie 222.

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Zo is dat! Waarvan akte, voorzitter.

Wat nu voorligt vandaag, is natuurlijk de Sociale Agenda. En tegelijkertijd hebben we daar in de vorige commissievergadering ook wel over gesproken. Hoewel voor een belangrijk deel het perspectief voor onze inwoners nog steeds ver weg is, is het eigenlijk, vindt GS, niet wenselijk om de vaststelling en uitvoering van de agenda nog verder uit te stellen, simpelweg omdat mensen ons op allerlei manieren nodig hebben. Het is ook onverstandig omdat het Rijk dan zonder ons invulling moet geven aan de brede welvaart. Nou, de brede welvaart-discussie hebben we hier uitgebreid gevoerd, ook in het kader van de leefbaarheidsplannen.

En tegelijkertijd – daar geef ik de SP natuurlijk wel gelijk in – hebben de schadeafhandeling, versterking en alles wat eromheen speelt, absoluut en in alles onze aandacht nodig. Maar dat zetten we dan ook echt wel op in met de regio. Want naast het bieden van perspectief, het één moet, is de inzet ook daadwerkelijk op een goede afhandeling van de schade en versterking, zonder het ander te laten – namelijk ook belangrijk – perspectief bieden via de Sociale Agenda. Dat is wat wij ervan vinden, dus wij ontraden de motie, voorzitter.

Mevrouw BAKKER (SP): Ja, voorzitter, ik heb een vraag bij iets wat de gedeputeerde zegt. U zegt: als wij nu niet starten met de Sociale Agenda, gaat het Rijk invulling geven aan de brede welvaart hier? Dat snap ik niet helemaal.

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Voorzitter, o, dat bedoelt u: in het kader van de brede welvaart en de manier waarop we verder inhoud moeten geven aan de Sociale Agenda. Als ik dat niet goed heb uitgelegd, dan excuses daarvoor. Dan wil ik dat ook terugnemen, want ik probeer nou heel duidelijk te maken dat we haast hebben met de Sociale Agenda in het kader van het verder ontwikkelen van de brede welvaart. En die brede welvaart is natuurlijk ook nodig op het moment dat

wij continu bezig zijn en graag veel meer snelheid willen op het schadeherstel en de situatie van onze inwoners. Zo bedoelde ik dat. Dus misschien heb ik me wat verkeerd uitgedrukt.

Mevrouw BAKKER (SP): Ja, voorzitter, het is met het antwoord dat de gedeputeerde nu geeft, helaas niet duidelijker geworden. Ik vond dat alle andere beantwoordingen van de moties echt supergoed gingen vandaag. Maar misschien zou de gedeputeerde dan deze motie nog iets beter kunnen toelichten? Want dat van die brede welvaart, dat die dan bij het Rijk komt te leggen als wij nu geen stappen zetten: ik ben daarover in verwarring gebracht.

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Ja, ik kan me er ook iets bij voorstellen, want ik breng u ook in de war op de manier waarop ik dat bracht. Dat had ik niet moeten doen. Al die andere argumenten die ik zo opsomde, vormen de basis om deze motie te ontraden. En tegelijkertijd, wat ik bedoelde te zeggen, is dat we met z'n allen via de Sociale Agenda moeten werken aan het verbeteren van onze brede welvaart. Dat is de kern en dat is al ingewikkeld genoeg, juist vanwege die vertraagde schadeafhandeling en versterking. Ik denk dat ik het zo heb bedoeld. Ik moet eerlijk zeggen: ik zou het ook niet anders uit kunnen leggen op dit moment.

De VOORZITTER: Dank u wel. Dan kijk ik rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Daar is in verschillende kringen behoefte aan, zie ik. Ik loop gewoon even de partijen langs. Ik begin bij de BBB. Is daar behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. Nee? Prima. Partij van de Arbeid?

U meldt zich voor de tweede termijn, denk ik? Of hebt u iets van een punt van orde? Wellicht een verzoek om iets?

Mevrouw REININK (Volt): Ja, een verzoek om een schorsing.

De VOORZITTER: Hoeveel tijd hebt u nodig?

Mevrouw REININK (Volt): Tien minuten?

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering voor tien minuten.

[Schorsing]

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Dan ga ik nu iets doen met de volgorde. Dan geef ik mevrouw Reinink als eerste het woord, omdat zij de schorsing heeft aangevraagd. Mag ik aandacht voor mevrouw Reinink? Als u zo doorgaat, ga ik de hamer gebruiken. Stilte, graag! Mevrouw Reinink.

Mevrouw REININK (Volt): Ik heb nu niet de nummers van de moties, maar ik geloof 227 en 228. Die trek ik beide in en ik heb voor beide ook een nieuwe versie, dus die wil ik graag indienen. Nee, het gaat om moties 228 en 229: die worden ingetrokken.

De VOORZITTER: Ik heb voor mij nu een motie over 'Meer lokale regie voor Groningen (2)' met de briefhoofden van Volt en D66. Dus de titel is behouden gebleven, dus dat maakt het overzichtelijk. Het dictum is hetzelfde gebleven, de titel ook. Wat is veranderd dan?

Mevrouw REININK (Volt): De overwegingen.

De VOORZITTER: Oké, er is iets veranderd in de overwegingen bij 'Bij meer lokale regie voor Groningen (2)': dat ziet u zo. De motie heeft als volgnummer 231 en eindigt nog steeds met de volgende, ongewijzigde oproep aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,
Constaterende dat:

- het Rijk een grote verantwoordelijkheid draagt om de ereschuld aan Groningen in te lossen;
- de impact van de aardbevingsproblematiek diepgeworteld is in de regio en vraagt om een benadering die recht doet aan de ervaringen van bewoners;

Overwegende dat:

- provincies en gemeenten dichter bij de burger staan en daardoor beter kunnen inspelen op lokale behoeften en knelpunten;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten op om:

- de uitvoering en verantwoording van Nij Begun zo dicht mogelijk bij de burger moeten worden belegd, bij voorkeur bij de provincie en gemeenten;
- het Rijk de voortgang en effectiviteit van Nij Begun moet bewaken, maar de lokale overheden de ruimte moet geven om zelfstandig uitvoering te geven aan de regeling;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dan heb ik een motie voor me met de briefhoofden van Volt, de Partij voor het Noorden en de PVV. De naam van de motie is nog steeds 'Kosten onder controle, impact bovenaan (2)', maar heeft nu als volgnummer 232 en eindigt met de volgende, gewijzigde oproep aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,

Constaterende dat:

- bij het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) 78 procent van de middelen niet is besteed aan schadevergoedingen;
- de aanpak van de versterkingsoperatie en schadeafhandeling een langetermijnperspectief vereisen;

Overwegende dat:

- er duidelijke kaders moeten worden gesteld om verspilling van Nij Begun-gelden te voorkomen, zowel op de korte als lange termijn;
- de financiële middelen daadwerkelijk ten goede zouden moeten komen aan de inwoners van de provincie Groningen en Noord-Drenthe en niet mogen blijven hangen in bureaucratie;

Roepen het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten op om:

- de kwartiermaker op te roepen om een quotum van maximaal 10 procent indirecte kosten te hanteren voor alle projecten binnen de Sociale Agenda, met een uitzonderingsclausule waarbij overschrijding van dit percentage alleen mogelijk is na verantwoording aan de verantwoordelijke politieke bestuurslaag en bij kleine burgerinitiatieven, aan de uitvoerend ambtenaar;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Ik neem aan dat dat ook meteen uw woordvoering in tweede termijn was, mevrouw Reinink?

Ja? Goed.

Ik check nog even verder of er behoefte is aan een tweede termijn. Mevrouw Bakker wel degelijk en zij komt naar het spreekgestoelte en spreekt namens de SP.

Mevrouw BAKKER (SP): Ja, voorzitter, ik wilde toch nog even terugkomen op motie 222, want het antwoord van de gedeputeerde vond ik verwarrend – zoals ik al zei. Maar ik heb ook helemaal niks gehoord over het feit dat wij eigenlijk ertoe oproepen dat wij hier te maken hebben met een crisis in Groningen en dat we pleiten voor een crisisaanpak. En ik zou toch graag nog wel een reactie willen van het College op hoe het College daartegenaan kijkt. Want er staat ook niet dat de Sociale Agenda niet uitgevoerd moet worden, maar dat we wachten met uitvoering totdat we dat zeker hebben en als een garantie hebben gekregen van Den Haag. Dus daar wil ik graag toch nog wat meer uitleg over.

Mevrouw BUIGEL (D66): Wij zullen de motie 224 intrekken, aangezien de gedeputeerde heeft uitgelegd dat dit een bevoegdheid is die wij niet hebben en bij het Rijk ligt.

Wel willen we graag onze motie 225 in stemming brengen.

Ik wil daar nog wel aan toevoegen dat wij ook als mede-indiener op de motie van de Partij voor de Dieren staan, omdat wij ook wel zien dat natuur ook onderdeel van de leefbaarheid. Erfgoed is ook deels landschap, dus vandaar dat wij deze motie zullen steunen.

De VOORZITTER: Dank u wel. Mevrouw Visser nog behoefte aan een tweede termijn? Dat is niet het geval. Meneer Van Kesteren heeft geen spreektijd meer. Dus die moet ik helaas weren van het spreekgestoelte, hoezeer mij dat ook spijt. Mevrouw Rutgers?

Mevrouw RUTGERS (CDA): Ik wil beginnen met een dankwoord aan de gedeputeerde, die begon over het programma 'Niet stapelen, maar vervangen'. Een heel mooi concreet voorbeeld van een beschikbaar programma-aanbod. Maar er zijn nog veel meer kansen en juist welke kansen worden door wie gepakt: dat willen wij hier nu in stemming brengen. Het is de wens van scholen en gemeenten om specifiek te kunnen kiezen voor invulling, ook binnen schooltijd. De doelen en de monitoring veranderen niet. Ik hoop op steun.

De heer ZWART (PvhN): In overleg met een aantal andere partijen is mij gevraagd om de motie die wij ingediend hebben, nummer 230, licht te veranderen. Dat hebben wij gedaan. En daarom zal ik deze opnieuw indienen. Alleen, er is iemand zo snel geweest om het nummer er al boven te zetten en dat was niet de bedoeling.

De VOORZITTER: Nee, dat doet de griffier, dat is helder. Ik lees het veranderde dictum van de nieuwe motie 233 voor, die in de plaats komt van motie 230. De nieuwe motie is ook van de Partij voor het Noorden. De naam van de motie blijft 'Vertrouwen in verenigingen en dorpsinitiatieven (2)' en die eindigt met het volgende verzoek aan het College van Gedeputeerde Staten:

'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025,

Constateerend dat:

- een deel van de uitvoering van de Sociale Agenda naar gemeenten en de provincie zal gaan;
- wijk- en dorpscentra, schoolverenigingen, sportverenigingen en stichtingen vaak goed weten hoe zij geld kunnen inzetten binnen de gestelde doelstellingen;
- in het Toukomst-project veel misging door veranderende spelregels, bureaucratische belemmeringen en tegenvallende uitvoeringskosten;

Overwegende dat:

- initiatiefnemers vertrouwen verdienen in plaats van geconfronteerd te worden met onnodige bureaucratie;
- decentrale organisaties en verenigingen het beste kunnen bepalen hoe subsidies lokaal het meeste effect hebben;
- het betrekken van bijvoorbeeld de Vereniging Groninger Dorpen kan bijdragen aan een effectievere besteding van middelen;

Verzoeken in de Sociale Agenda om:

- bij de uitvoering van de Sociale Agenda structureel te werken met structurele subsidies voor verenigingen en lokale initiatieven;
- regels en procedures zo in te richten dat deze bijdragen aan het herstel van vertrouwen en bureaucratische lasten minimaliseren;
- lessen uit het aardbevingsdossier expliciet mee te nemen in de inrichting van het subsidieproces;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Dank u wel. Ik kijk naar de heer Epema of hij nog behoefte heeft aan een tweede termijn.

Niet? Dan geef ik graag weer het woord aan gedeputeerde Van Dekken.

De heer ZWART (PvhN): Voorzitter, moeten we niet even wachten tot de vervangende motie 233 ook bij de gedeputeerde is voordat hij antwoordt?

De VOORZITTER: Ja, laten we dat doen. De vergadering is geschorst.

[Schorsing]

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering en geef het woord aan de gedeputeerde.

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Over de moties van Volt en andere partijen blijft GS bij het standpunt ontraden.

En als het gaat om de motie van de Partij voor het Noorden, zeggen we ook dat het oordeel Staten is.

Op de andere motie komt collega Top zo terug, voorzitter.

Mevrouw TOP (gedeputeerde): Laat ik beginnen te zeggen dat ik de zorg van de SP wel herken. Het dilemma dat de SP schetst, is geen nieuw dilemma. Mevrouw Bakker refereerde daar zelf ook al aan: ook rond het NPG hebben we deze discussie wel gehad en dit dilemma ook gehad. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat destijds ook is opgenomen in het Nationaal Programma Groningen dat het alleen succesvol kon zijn onder de voorwaarde – we hebben dat toen heel concreet geformuleerd – dat bijvoorbeeld iedereen binnen een halfjaar na de schademelding zonder onnodige vertraging dat opgelost moest hebben. We moeten vaststellen met elkaar dat dat niet is gelukt. Dus ik begrijp heel goed waar de zorg van de SP vandaan komt.

De vraag die de SP hier nu voorlegt: moeten we nu dan ook stoppen met de Sociale Agenda – of althans, daar nu niet mee beginnen voordat we dat daadwerkelijk geborgd, geregeld en gegarandeerd hebben? Die is ingewikkeld. Het Rijk heeft eigenlijk zelf een wetsvoorstel liggen waarin dit ook gewoon wettelijk geregeld wordt. De ministers krijgt gewoon de verantwoordelijkheid om een Sociale en Economische Agenda te maken en die te gaan monitoren. Op het moment dat u zou zeggen: ‘Wij doen daar niet aan mee, wij stellen dat niet vast,’ dan is dus iets wat helemaal des Rijks wordt. En dat is denk ik niet iets wat wij hier met elkaar willen. Los daarvan is het natuurlijk ook echt ingewikkeld dat als wij nu met de Sociale Agenda aan de gang gaan, wij nu de generatie die nu opgroeit, daadwerkelijk gaan helpen en we verliezen gewoon tijd als we dat nu niet gaan doen.

Blijft wel over dat het aan de andere kant wel degelijk een aanpak verdient die ook daadwerkelijk nu eens een keer doorbraken gaat realiseren. En dat is natuurlijk ook de achtergrond, voorzitter – daar ga ik ook vanuit bij de SP – namelijk hun verzoek tot een crisiswet. U weet allen dat er intussen een Groningenwet in proces is. En ja, of dat dan een crisiswet is of niet, daar wil ik vanaf zijn. Maar dat is de Groningenwet en u weet ook hoelang wetstrajecten doorgaans duren. Maar wij zijn op dit moment natuurlijk ook wel heel hard bezig met een plan van aanpak dat concrete acties in zich moet houden om daadwerkelijk dingen te gaan verbeteren. Ik kan me voorstellen – u hebt dat vaker gehoord – dat het lastig is om van mij aan te nemen. Maar ik zou u willen vragen om dat proces wel een kans te geven. Wij zijn er natuurlijk gewoon met elkaar bij. Wij staan er zelf bij. En op het moment dat wij denken: dit gaat echt op de kop verkeerd, het schiet onvoldoende op en we blijven weer met loze beloften zitten, zelfs als ze op papier geschreven staan, dan zijn we er zelf hier met elkaar bij om te zeggen: ‘Tot hier en niet verder.’

Ik denk dat ik u kan toezeggen dat alle regiobestuurders wel degelijk ook in die stand staan. We zijn ons daar terdege van bewust – en dat geldt ook voor de Sociale en de Economische Agenda – dat dat alleen maar effect kan hebben en dat ook alleen maar bij kan dragen wanneer we nu ook echt eens met elkaar de schouders zetten onder het schadeherstel en de versterkingsoperatie. Uiteindelijk gaat het ook over het herstel van vertrouwen: daar is iedereen zich ook wel heel erg van bewust. Daarvoor is gewoon randvoorwaardelijk dat wij uiteindelijk nu serieuze stappen gaan zetten in wat we dan noemen ‘de hersteloperatie’. U weet van mij dat wij met de regio en met het Rijk samen hard werken aan een agenda voor herstel. Dat is precies om deze reden: om te zorgen dat we niet straks alleen maar spreken over twee agenda’s en nog een rijtje maatregelen die ergens in de uitvoering ook nog moeten, maar daar vastlopen. Nee, maar om dat juist ook op het podium te houden, ook juist te laten zien. Ook daarvoor is een agenda, een programmatische aanpak nodig. Ook daarvoor moeten we samen met het Rijk echt stappen zetten, willen we ook succesvol de beide andere agenda’s kunnen doorlopen.

De VOORZITTER: Ik dank u wel. Daarmee zijn we aan het eind van de beraadslaging gekomen en kunnen we overgaan tot stemmen. Zijn er fracties die een stemverklaring willen afgeven? Ik zie de hand van de heer Van Kesteren flink omhoog, dus die krijgt van mij als eerste de gelegenheid.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ja, een beetje een derde termijn, hè?

De VOORZITTER: Dacht ik dus niet, hè?

De heer VAN KESTEREN (PVV): Haha! Nou, we zullen zien wanneer de microfoon uitgaat.

Voorzitter, alle moties gebaseerd op wantrouwen naar Rijk en regionaal en lokaal bestuur zal de PVV niet steunen. En moties die eenzijdig gericht zijn op duurzaamheid en dat soort zaken, ook niet. En ook niet als er een pleidooi wordt gehouden in die moties voor een structurele subsidie, omdat uiteindelijk het doel moet zijn dat na dertig jaar Groningen zijn eigen broek op kan houden. Tot zover.

Nou, ik denk dat dit wel redelijk kort is, voorzitter.

De VOORZITTER: Ik vond dit echt een 8.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Dank u wel!

Mevrouw RUTGERS (CDA): Ik wil graag een stemverklaring afgeven bij motie 225. Daarin wordt deels de suggestie gewerkt dat jongvolwassenen worden buitengesloten. Daar zijn wij het niet mee eens, maar een extra focus op die groep die veel voor de kiezen heeft gehad, vinden wij wel wenselijk. En daarom steunen wij die motie.

Mevrouw BOSMAN (BBB): Wij steunen de motie 231 ‘Meer lokale regie’.

En ik wilde even verklaren dat motie 225 door het College werd ontraden. Toch is het een groep, die jongvolwassenen, over wie we het vaak hebben gehad. Wij onderkennen de problematiek en daarom gaan we die motie toch steunen.

Mevrouw BAKKER (SP): Ja, voorzitter, over onze eigen motie 222. Wij zijn heel erg blij met de heel heldere en duidelijke woorden van de gedeputeerde. Maar zij had het over een grens en die grens is voor de SP allang bereikt. Dus wij handhaven gewoon deze motie.

Dan een stemverklaring over motie 232. Wij zijn voorstander van zo laag mogelijke bureaucratie. Eigenlijk vinden we ook dat er helemaal niet een nieuwe uitvoeringsorganisatie moet komen om die Sociale Agenda uit te voeren. Dus wij zullen tegen deze motie stemmen, want ja, hoe dat quotum dan is vastgesteld, vinden wij ook ingewikkeld.

Mevrouw BUIGEL (D66): Ja, een stemverklaring over motie 222. Wij willen wel dat de Sociale en Economische Agenda doorgaan, maar voor ons kan Nij Begun ook niet zonder herstel. Als daar een crisisaanpak voor nodig is, dan zijn wij daar niet op tegen. Voor nu stemmen we wel tegen deze motie, maar zijn wij heel erg blij met de geruststellende woorden van de gedeputeerde.

De heer LOOPSTRA (PvdA): Wat betreft motie 225 sluit ik me aan bij mevrouw Bosman van de BBB.

De VOORZITTER: Is daarmee de collectie stemverklaringen compleet? Dat is het geval.

Dan gaan we stemmen. U kent het procédé: iets met stempostjes, blauwe knoppen en inlogpasjes. We gaan stemmen over motie 222 'Eerst herstel, dan inzet op nieuwe projecten'. De stemming is geopend. Voor de fractie heeft gestemd de fractie van de SP. Daartegen de BBB, de Partij van de Arbeid, GroenLinks, de ChristenUnie, Groninger Belang, de VVD, D66, de Partij voor de Dieren, de PVV, het CDA, Volt, de Partij voor het Noorden en Forum voor Democratie. En dat leidt tot de stand: 2 stemmen voor en 37 stemmen tegen. Dus de motie is dus verworpen.

Dat brengt ons bij de volgende motie. Dat is nummer 223. 'Zonder taart geen kers op de taart'. De stemming is geopend. Ik zie dat iedereen heeft gestemd, dus de stemming is gesloten. Voor deze motie hebben gestemd de SP, D66, de Partij voor de Dieren, Volt en de Partij voor het Noorden. Daartegen hebben gestemd de BBB, de Partij van de Arbeid, GroenLinks, de ChristenUnie, Groninger Belang, de VVD, de PVV, het CDA en Forum voor Democratie. Dat betekent dat er 7 leden voor hebben gestemd en 32 leden tegen, dus de motie is verworpen.

Motie 224 'Vaker herijken' is ingetrokken.

Wij zijn toe aan de volgende motie en dat is motie 225 'Van 17 naar 27 jaar'. De stemming is geopend. Iedereen heeft nu gestemd. De BBB, PvdA, GroenLinks, Groninger Belang, de SP, D66, de Partij voor de Dieren, het CDA, Volt en de Partij voor het Noorden hebben voor gestemd. De ChristenUnie, de VVD, de PVV en Forum voor Democratie stemden tegen. Daarmee hebben 31 leden voor gestemd, 8 leden tegen. Dus de motie is aangenomen.

Dan zijn wij bij motie 226 'Meer natuurinitiatieven in de Sociale Agenda'. De stemming is geopend. Ik zie dat iedereen heeft gestemd, de stemming is gesloten. Wat is de stand? De SP, D66 en de Partij voor de Dieren hebben voor gestemd. De BBB, de Partij van de Arbeid, GroenLinks, de ChristenUnie, Groninger Belang, de VVD, de PVV, het CDA, Volt, de Partij voor het Noorden en Forum voor Democratie hebben tegen gestemd. En dat betekent dat met 5 stemmen voor en 34 stemmen tegen de motie is verworpen.

We zijn toe aan de volgende motie. Dat is 227, 'Kwaliteitsbewaking en rolverdeling binnen Tijd voor Toekomst'. De stemming is gesloten. Hier hebben voor gestemd de ChristenUnie, Groninger Belang, de SP, D66, de Partij voor de Dieren, het CDA, Volt, de Partij voor het Noorden en Forum voor Democratie. En tegen hebben gestemd de BBB, de Partij van de Arbeid, GroenLinks, de VVD en de PVV. En dat betekent dat er 14 stemmen voor zijn uitgebracht, maar 24 stemmen tegen, zodat de motie is verworpen. [De heer Geijtenbeek (ChristenUnie) verliet bij deze stemming kort de Statenzaal, vandaar dat bij deze motie 38 stemmen zijn uitgebracht.]

Motie 228 'Kosten onder controle, impact bovenaan' is ingetrokken.

Motie 229 'Meer lokale regie voor Groningen' is ingetrokken.

Motie 230 'Vertrouwen in verenigingen en dorpsinitiatieven' is ingetrokken.

De volgende motie is 231 'Meer lokale regie voor Groningen (2)'. U kunt gaan stemmen. Iedereen heeft gestemd, de stemming is gesloten. Voor de motie hebben zich uitgesproken de BBB, de Partij van de Arbeid, GroenLinks, de VVD, de SP, D66, de Partij voor de Dieren, Volt, de Partij voor het Noorden en Forum voor Democratie. Tegen hebben gestemd de ChristenUnie, Groninger Belang, de PVV en het CDA. En dat betekent dat met 30 stemmen voor en 9 stemmen tegen de motie is aanvaard.

En dat brengt ons bij de volgende motie. 'Kosten onder controle, impact bovenaan (2)', motie 232. U kunt gaan stemmen. We sluiten de stemming en stellen vast voor deze motie hebben gestemd de ChristenUnie, Groninger Belang, de Partij voor de Dieren, de PVV, Volt, de Partij voor het Noorden en Forum voor Democratie. Maar dat tegen hebben gestemd de BBB, de Partij van de Arbeid, GroenLinks, de VVD, de SP, D66 en het CDA. Dat leidt tot de stemverhouding van 11 voor en 28 tegen, dus deze motie is verworpen.

Wij zijn toe aan de volgende motie. Of was dit de laatste motie? Nee, 233 nog, 'Vertrouwen in verenigingen en dorpsinitiatieven (2)'. U kunt gaan stemmen. Iedereen heeft gestemd, dus we sluiten de stemming. Voor deze motie hebben gestemd de SP, D66, de Partij voor de Dieren, het CDA, Volt en de Partij voor het Noorden. Tegen hebben gestemd de BBB, de Partij van de Arbeid, GroenLinks, de ChristenUnie, Groninger Belang, de VVD, de PVV en Forum voor Democratie. Dat leidt tot een stemuitslag van 9 stemmen voor en 30 stemmen tegen en dat betekent dat de motie is verworpen.

Dat was de laatste motie, dus we zijn toe aan het volgende agendapunt.

B. Agenderingsverzoek: Zienswijze ontwerp-instemmingsbesluit Warffum (op verzoek van D66, de SP, het CDA, GroenLinks, Volt en de Partij voor de Dieren)

De VOORZITTER: Nou is bij een agenderingsverzoek gebruikelijk dat de indiener als eerste het woord voert. Maar er is nu een motie met tamelijk veel briefhoofden, dus wie van de indieners mag ik vragen om het bal te openen? Is daar consensus over onder de indieners? Ja? Mevrouw Rutgers knikt het hardst van 'ja'. Ik geef het woord aan mevrouw Rutgers en die spreekt namens het CDA.

Mevrouw RUTGERS (CDA): Voorzitter, even wat informatie vooraf. Op dit moment wordt er geen gas gewonnen uit het kleine veld bij Warffum. Waarom niet? Het SodM heeft het gedoogverzoek afgewezen, omdat voor het SodM het geconstateerde gevoel van onveiligheid bij inwoners zwaar meeweegt. De erkende onrust in Warffum is van doorslaggevend belang, juist na het rapport van de parlementaire enquêtecommissie.

Er is door de minister een positief conceptbesluit genomen – 'positief', ik krijg het mijn mond nauwelijks uit – op een nieuw instemmingsbesluit, een nieuw winningsplan. En daar wringt de schoen. De adviezen van het SodM die hiervoor gebruikt zijn, dateren van vóór het rapport van de enquêtecommissie. Het SodM geeft aan dat zijn advisering ná het verschijnen van dit rapport wezenlijk anders kan zijn omdat het een nieuw, en dus derde, criterium heeft toegevoegd, namelijk het betrekken van het vertrouwen van de omgeving.

Het College heeft dit standpunt in zijn zienswijze op het ontwerp-instemmingsbesluit goed verwoord. 'Punt', zou je zeggen. Maar is de Tweede Kamer zich er wel van bewust dat er achterhaalde adviezen zijn gebruikt? Wij zijn ervan overtuigd dat dit onvoldoende bekend is en daarom willen wij dit nadrukkelijk onder de aandacht van de Tweede Kamer brengen. Daarom willen wij dat onze provinciale zienswijze samen met deze motie en een begeleidende brief wordt verzonden aan de leden van de Tweede Kamer met een afschrift aan het kabinet, met het verzoek de dringende oproep om de minister op te dragen, nieuwe adviezen in te winnen bij het SodM en deze adviezen zwaar mee te laten wegen bij de uiteindelijke besluitvorming.

Daarnaast willen we ook dezelfde informatie versturen naar het SodM. Zij kunnen dan een ongevraagd en actueel advies geven aan de minister over de gaswinning uit de kleine velden waaronder Warffum. Wij verzoeken het SodM om dit ongevraagde advies te geven aan de minister, in lijn met de weigering van de gedoogconstructie. Want wie kan het er niet mee eens zijn: besluiten moeten worden genomen op basis van actuele informatie en adviezen. En daarom de volgende motie.

De VOORZITTER: Ik lees u een motie voor aan de hand van de briefhoofden van het CDA, D66, de SP, GroenLinks, Volt, de Partij voor de Dieren en Groninger Belang. Ik denk dat er best veel Statenleden zijn die hem kennen. De titel is 'Besluiten op goede gronden'. De motie heeft als volgnummer 234 en eindigt met het volgende verzoek aan het College van Gedeputeerde Staten: 'Provinciale Staten van Groningen, in vergadering bijeen op 5 maart 2025, Constatende dat:

- meerdere partijen in de Tweede Kamer hebben aangegeven dat zij het advies van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) zwaar hebben meegewogen voor nieuwe gaswinning in het Warffumerveld;

- het SodM onlangs heeft aangegeven dat zijn inzichten zijn gewijzigd na het verschijnen van het Rapport van de Parlementaire Enquête Aardgaswinning Groningen;
- minister Hermans van Klimaat en Groene Groei haar besluit over het instemmingsbesluit Warffum heeft gebaseerd op adviezen en informatie die achterhaald zijn;

Overwegende dat:

- het van groot belang is dat besluiten genomen worden op basis van de nieuwste informatie, inzichten en adviezen;
- de Tweede Kamer hierdoor mogelijk tot een ander besluit komt met betrekking tot het verlenen van een nieuwe vergunning voor het Warffumerveld;

Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten om:

- namens de Provinciale Staten de ingediende zienswijze op het ontwerp-instemmingsbesluit Warffum, deze motie en een begeleidende brief te sturen aan de Tweede Kamer, met daarin het dringende verzoek om de minister van Klimaat en Groene Groei op te dragen om de nieuwste inzichten van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) in te winnen;
- een afschrift hiervan te versturen naar het kabinet;
- namens de Provinciale Staten de ingediende zienswijze op het ontwerp-instemmingsbesluit Warffum, deze motie en een begeleidende brief te sturen aan het SodM, met daarin het verzoek om ongevraagd advies te geven aan de minister over gaswinning uit kleine velden;

En gaan over tot de orde van de dag.'

Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Ik zou nu het woord willen geven aan een woordvoerder namens de BBB, als dat op prijs wordt gesteld. Geen behoefte bij de BBB? Ja? De heer Nieboer.

De heer GEIJTENBEEK (ChristenUnie): Voorzitter? Een punt van orde. Wij dachten dat dit een motiedebat. Dan hadden we nu eerst het College verwacht.

De VOORZITTER: Dat is bij een motiedebat een voor de hand liggende gedachte. Ik ga er zelf van uit dat dit een gewoon debat is in twee termijnen. Maar het kan zijn dat ik het verkeerd heb begrepen, hoor. Laten we dat maar doen, nu iedereen erop ingeregeld is. De heer Nieboer.

De heer NIEBOER (BBB): [Houdt zijn betoog in het Gronings] Voorzitter, op 17 december 2024 heeft de BBB in de toenmalige discussie over de kleine gasvelden een heel duidelijke mening verkondigd. Een van de grondslagen was op dat moment dat wij gezegd hebben dat wij op een gegeven moment ontzettend veel waarde hechten aan de uitspraken van het SodM, TNO en de Mijnraad. Op dit moment is het dus ook zo dat wij gewoon moeten werken met de allernieuwste gegevens die wat dat betreft binnengekomen zijn en die nu gelden. Dus wij sluiten ons volledig aan bij het beschikbaar stellen van de actuele informatie en dat dat dus ook in de brief verwoord gaat worden. [Geroffel op de tafeltjes]

De VOORZITTER: Ja, we kloppen voor het Gronings. Nou, vooruit. Ja. Ik stond even in de standaardstand om tegen dit applaus te protesteren. Maar voor de streektaal mag het altijd. Dus zullen we het zo maar doen?

Dan geef ik het woord aan de heer Roemers namens de Partij van de Arbeid.

De heer ROEMERS (PvdA): [Houdt zijn betoog in het Gronings] Ik ben blij met deze motie en wij zullen hem steunen.

Mevrouw BENNETT (GroenLinks): Ja, als er in de geschiedenis een parlementaire enquête is die onomstotelijk aangetoond heeft op welke manieren de rijksoverheid decennialang foutief gehandeld heeft en de belangen van een deel van haar bevolking veronachtzaamd, dan is het wel PEGAS. En gelukkig, er is sindsdien veel in gang gezet om de schade te herstellen. Nou, dat herstel zal niet zonder slag of stoot gaan, ook daar hebben we het hierover gehad. Maar er is eindelijk aan begonnen.

PEGAS was wat ons betreft een historisch moment. Een historisch moment waarna het voor Groningen echt anders zou gaan. Het schetst dan ook onze verbazing dat als het gaat om de winning uit het kleine gasveld bij Warffum, dit niet het geval lijkt te zijn. Het zal geen verrassing zijn, maar wij vinden het onbestaanbaar dat de minister heeft ingestemd met verdere winning uit het gasveld. Nog lastiger vinden wij dat dit gebeurt op basis van een zeer twijfelachtige onderbouwing.

Wij staan dan ook achter de zienswijze die door ons College wordt ingediend en willen het College ook complimenteren met de inhoud van deze zienswijze. Alle in onze ogen valide argumenten

tegen gaswinning worden hier helder uitgewerkt, met de beleving van subjectieve veiligheid als prioriteit.

Als we dan weer even teruggaan naar het instemmingsbesluit van de minister, dan vinden wij één punt daarvan dermate negatief in het oog springen dat het voor ons reden was om dit agenderingsverzoek mede in te dienen. Dat is namelijk het feit dat de minister adviezen heeft ingewonnen die uitgebracht zijn vóór PEGAS – het is al gemeld. We vinden dit dermate onacceptabel dat het aanvullende actie van ons gremium verdient, boven op het verzoek dat dus al in de zienswijze gedaan wordt. Wij zouden daarom graag een gezamenlijke brief op willen stellen zoals het CDA al uitgebreid benoemd, dus ik ga dit niet nog verder opnieuw herhalen. Maar wij dienen hiermee ervoor te zorgen dat PEGAS voor Warffum in ieder geval niet voor niets is geweest.

Mevrouw DONKER (ChristenUnie): Voorzitter, we sluiten ons aan bij de woordvoerder van de PvdA en ook dank voor de woordvoering van de BBB: daar zijn we blij mee.

Mevrouw ZONDAG (Groninger Belang): [Houdt haar betoog in het Gronings] Groninger Belang had een duidelijk standpunt als het gaat om de gaswinning in Groningen: geen gas meer uit de Groninger bodem. [Vervolgt haar betoog in het Nederlands] Ik ga nu even door in het Nederlands voor de niet-Groningers onder ons.

In het Hoofdlijnenakkoord stond dat ook vermeld: geen gas meer uit het Groningenveld en de winning in de kleine velden zo spoedig mogelijk afbouwen. Voor Groninger Belang betekent dat dat nu er nog wel gas gewonnen wordt uit de kleine velden, er zeker geen sprake meer kan zijn van de verlenging van de winningen. De adviezen van het SodM hebben altijd zwaar gewogen voor onze partij. Nadat de parlementaire enquête tot een vernietigend oordeel kwam over de manier waarop er in Den Haag gedacht wordt over de Groningse gaswinning, stelden ze zelfs dat ze hun manier van adviseren gingen aanpassen. Maatschappelijke onrust wordt nu meegewogen in hun adviezen.

Ons standpunt is sinds de laatste discussie in de Staten over de sluiting van de kleine velden dan ook niet gewijzigd. We sturen daarom graag, samen met vele partijen in deze Staten een dringend verzoek naar het parlement, de minister en het SodM, waarin dit standpunt nog een keer onder de aandacht wordt gebracht.

Mevrouw BRILSTRA (VVD): De VVD kan hier kort over zijn. Het besluit van het Staatstoezicht op de Mijnen om de gaswinning in Warffum niet te gedogen, laat opnieuw zien hoe complex het gaswinningsdossier is. Wij staan positief tegenover de oproep om een nieuw advies aan te vragen en dit zwaar mee te laten wegen in de besluitvorming. Het is essentieel dat besluiten gebaseerd zijn op de meest recente inzichten en niet op verouderde adviezen. Wij verwachten van de minister dat zij een realistische koers blijft varen en een balans tussen energiezekerheid, economische belangen en de veiligheid van onze regio meeneemt.

Mevrouw BAKKER (SP): Geen Gronings gas: dat was de belofte. Dus dat er überhaupt weer een besluit werd genomen om in kleine gasvelden in onze provincie nieuwe gaswinning toe te staan, was al een bizar besluit. We zijn heel blij ook om te horen dat de BBB hier net aangeeft, achter deze motie te staan. Wij hebben er hard aan gewerkt met elkaar, ook in de nacht werden er nog appjes uitgewisseld om een goede motie te krijgen. Dus daar ben ik ontzettend blij mee. En ik hoop ook dat én de BBB, maar ook de VVD én Nieuw Sociaal Contract ook ervan overtuigd raken dat als de nieuwe adviezen van het SodM er zijn, er gewoon geen gas meer gewonnen wordt in het Warffumerveld.

Mevrouw BUIGEL (D66): Warffum is mijn 'vrouger' – ik hoop dat ik zo goed zei. En daarom sta ik hier vandaag. Maar los van mijn persoonlijke betrokkenheid is het ook een fundamentele kwestie dat hier in het geding is. Beleid moet gebaseerd worden op de juiste en actuele informatie. Dat is geen gunst, maar een vereiste voor verantwoord bestuur. En ik verwacht dat de minister dat zo zal doen en ik ben ook ontzettend blij dat de VVD hier in de Staten dit vraagt van haar minister.

Wij willen daarom ook graag nog één keer uitspreken: neem verantwoordelijkheid voor besluitvorming die recht doet aan de werkelijkheid. Dat verdient Groningen, want Groningen verdient beleid dat klopt.

Mevrouw VISSER (PvdD): Ik heb geen woordvoering. Ik heb hier niks meer aan toe te voegen, maar ik ben ontzettend blij met deze motie.

De VOORZITTER: De PVV heeft geen spreektijd meer.

De heer VAN KESTEREN (PVV): Ook wij zien ervan af, voorzitter.

Mevrouw REININK (Volt): Ook voor Volt is het ontzettend belangrijk dat besluiten worden genomen op basis van alle gegevens. Ik kan me aansluiten bij de woorden van het CDA.

De heer ZWART (PvdN): We zijn ook blij met deze oproep. Echter willen we er ook even op wijzen dat in de uitkomsten van de parlementaire enquête gaswinning is beloofd om geen gas meer te winnen in het Groningenveld. Daardoor ontstaat er iedere keer een discussie. De kleinere velden zijn daarin expliciet niet genoemd. In eerste instantie adviseerde het Staatstoezicht op de Mijnen daarom positief over gaswinning in deze velden.

Maar nu het Staatstoezicht op de Mijnen heeft aangegeven dat het voortaan in zijn adviezen ook de maatschappelijke onrust en de gezondheid van de inwoners zal meewegen – en het is raar dat dat eigenlijk nooit eerder gebeurd is – komt het tot een negatief oordeel en sluit de Partij voor het Noorden zich daarbij aan. Wij zullen de motie ondersteunen.

De heer EPEMA (FvD): Ja, ik wilde gewoon even iets opnoemen wat hierin staat. Bijvoorbeeld dat de minister niet inzichtelijk heeft gemaakt, noch heeft opgedragen om inzichtelijk te maken of bij de voorziene bodemdaling voldoende compenserende waterhuishoudkundige maatregelen mogelijk zijn en of sprake kan zijn van volledig functiebehoud in het betrokken gebied.

Daarnaast was er nog gevraagd of de landbouwgronden überhaupt nog bruikbaar zullen blijven. Nou, dat lijkt ons al genoeg reden om voor deze motie te zijn. Er is gewoon nog niet genoeg duidelijkheid.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik kijk even naar gedeputeerde Top of er behoefte is aan woordvoering vanuit het College. Mevrouw Top.

Mevrouw TOP (gedeputeerde): Dit is een mooi moment. Dat moeten we ook even markeren met elkaar: deze grote gemeenschappelijkheid bij deze motie. Die komt natuurlijk voort uit het feit dat wij ook als College al hebben aangegeven dat het niet zo kan zijn dat de minister een besluit neemt met zoveel impact in onze provincie, zonder dat dat gebaseerd is op de meest actuele adviezen. Dat hebben wij de minister ook al laten weten – dat hebt u gezien.

En ik ben erg blij met de steun uit uw Staten om dit nog eens een keer fors te onderstrepen. Ik denk dat de suggestie om ook het SodM zelf hier op aan te spreken, ook een goede is. Dat mogen zij uiteindelijk ook doen: ongevraagd advies leveren. Dat wij ook aan hen vragen dat, mocht al onverhoopt de adviesaanvraag van de minister er niet komen, het SodM nog steeds in ieder geval door ons verzocht wordt om dat advies wel te geven. Ik moet er ook bij zeggen dat ik denk dat als de minister gewoon gaat besluiten op basis van wat er nu ligt en haar besluit doorzet, ook heel lang een buitengewoon onbevredigend gevoel in deze provincie zal blijven. Dus ik denk dat het echt noodzakelijk is dat het SodM met zijn geactualiseerde advies gaat komen.

Dus dank, wij zullen er zorg voor dragen dat de zienswijze, zoals wij die bij de minister hebben ingediend, ook naar de Tweede Kamer zal gaan. Daar zullen wij uw motie aan toevoegen en wij zullen daar een kort begeleidend briefje bij doen. De motie met een begeleidend brief zullen we ook nog naar de minister sturen. Die heeft onze zienswijze al. En ook naar het SodM gaat hetzelfde pakketje. Als ik het goed heb begrepen, voldoen wij daarmee aan de vraagstelling in de motie.

De VOORZITTER: Dank u wel. Ik kan me voorstellen dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Voel ik de stemming goed aan? Ja. Dat is inderdaad niet het geval.

Fijn dat de heer Bennema weer aanwezig is, want dan zouden we kunnen gaan stemmen over de motie die bij dit agendapunt is ingediend. En die verschijnt nu op het scherm. O, wacht even. Nee, ik vergeet de stemverklaring. Is er behoefte aan een stemverklaring na de verklaringen die zonet in het debat zijn afgegeven? Dat is niet het geval.

Dan kunnen we gaan stemmen. Motie 234 'Besluiten op goede gronden'. De stemming is geopend. Ik zie dat alle aanwezige Statenleden voor de motie hebben gestemd. Daarmee is de motie met algehele stemmen aanvaard, met 39 stemmen voor en nul stemmen tegen. Daar mag, al is het niet op z'n Gronings, best wel weer voor getrommeld worden. [Geroffel op de tafeltjes] Ik vond het niet nodig om dan alle partijen nog voor te lezen, maar ik krijg straks wel ruzie met de griffier daarover.

Dus daarmee zijn we aan het eind van dit agendapunt gekomen.

3. Mondelinge vragen

De VOORZITTER: Ik kijk even naar de heer Zwart. Zullen we de mondelinge vragen doen? Ja. Er is een mondelinge vraag aangemeld. Het woord is aan de heer Zwart, die beknopt moet formuleren want zoveel spreektijd heeft hij niet meer.

De heer ZWART (PvhN): Hèhè... Voorzitter, dank voor de heel explicatie. Echter, het was niet nodig geweest. Ik zal het even vertellen.

Vanmorgen zat ik in de auto en ik hoorde het verhaal op RTV Noord over Nedmag en over de lucht rondom het bedrijf. Ik vond dat daar wel degelijk vragen over gesteld zouden moeten worden, temeer omdat wij op 23 november 2023 een motie hebben ingediend om dat nu te gaan onderzoeken. Dat is nog steeds niet gebeurd.

Maar er speelt een heel aantal partijen ook in mee. Eigenlijk willen we de hele geschiedenis vanaf dat moment weleens even op papier zien. Dus de vraag aan de gedeputeerde zal zich beperken tot of hij bereid is om ons allemaal voor 26 maart te antwoorden wat hier speelt, wat de oorzaken zijn en hoe we snel tot een oplossing kunnen komen.

De heer VAN DEKKEN (gedeputeerde): Voorzitter, terechte vraag van de Partij voor het Noorden. Ik kan me ook voorstellen dat ook elders in dit gremium dergelijke vragen leven. Dus die toezegging doe ik graag. Het moet meer geduid zijn, de tijdlijn mag ook wel wat concreter. Dus wij gaan ervoor zorgen dat de antwoorden op die vragen voor 26 maart, wanneer de presentatie van het plan van aanpak is, bij u allen liggen. Want dat achten wij noodzakelijk als College.

De heer ZWART (PvhN): Geen aanvullende vraag. Behalve een dankzegging voor het snelle antwoord en het feit dat we een toezegging hierop hebben.

De VOORZITTER: Ik kijk even of er bij andere fracties behoefte is aan een aanvullende vraag binnen dit kader? Dat is niet het geval. Dan zijn we aan het eind van dit agendapunt gekomen.

4. Sluiting

De VOORZITTER: Dan zijn we toegekomen aan het eind van de vergadering. Dus ik kijk een laatste keer rond en sluit de vergadering (14.29 uur).